
Aard en omvang van de stageproblematiek

Rapport

Een onderzoek onder ROC's en openbare apotheken
naar de vraag naar en het aanbod van
stageplaatsen voor apothekersassistenten

Colofon

Projectnummer	m14009
Opdrachtgever	Stichting Bedrijfsfonds Apotheken (SBA) Irene Wolff-Kinneging Claudia van Paridon
Projectleider	Marieke Meij
Onderzoeker	Jolanda Verdurmen
Datum	november 2014

Auteursrechten voorbehouden

Het gebruik van materiaal uit deze uitgave is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm dan ook is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Mediad Onderzoek & Advies en de opdrachtgever.

Mediad

Goudsesingel 68

3011 KD Rotterdam

Telefoon 010 – 414 80 88

E-mail info@mediad-groep.nl

Website www.mediad-groep.nl

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Hoofdstuk 1. Achtergrond, doel en opzet onderzoek.....	4
1.1. Inleiding	4
1.2. Achtergrond en aanleiding onderzoek	4
1.3. Hoofddoelstelling en onderzoeksdoelen	4
1.4. Onderzoekspopulatie	5
1.5. Opzet veldwerk en respons	5
1.6. Leeswijzer	5
Hoofdstuk 2. Conclusies, aanbevelingen en samenvatting.....	7
2.1. Inleiding	7
2.2. Conclusies	7
2.3. Aanbevelingen	8
2.4. Samenvatting ROC's: de behoefte aan stageplaatsen	9
2.5. Apotheken: het aanbod van stageplaatsen	12
Hoofdstuk 3. ROC's: de behoefte aan stageplaatsen.....	18
3.1. Inleiding	18
3.2. Achtergrond ROC's	18
3.3. ROC's: Afgelopen schooljaar (2013/2014)	19
3.4. ROC's: Ontwikkeling afgelopen vier schooljaren (2010/2011 - 2013/2014)	23
3.5. ROC's: Komend schooljaar (2014/2015)	24
3.6. ROC's: Ontwikkeling op langere termijn	26
3.7. ROC's: Behoefte aan ondersteuning	27
3.8. ROC's: Apotheken die geen stageplaatsen aanbieden	29
Hoofdstuk 4. Apothekers: het aanbod van stageplaatsen.....	30
4.1. Inleiding	30
4.2. Achtergrond apotheken	30
4.3. Apotheken: Afgelopen schooljaar (2013/2014)	31
4.4. Apotheken: Voorgaande drie schooljaren (2010/2011 - 2012/2013)	37
4.5. Apotheken: Stageplaatsen in de toekomst	39
4.6. Apotheken: Behoefte aan ondersteuning	44

Inleiding

Dit rapport bevat de uitkomsten van het onderzoek onder ROC's en openbare apotheken naar de vraag naar en het aanbod van stageplaatsen voor apothekersassistenten dat Mediad tussen half juni en half september in opdracht van Stichting Bedrijfsfonds Apotheken (SBA) heeft uitgevoerd. Vanuit beide perspectieven is gekeken naar de situatie in het verleden, het heden (schooljaar 2013-2014), het komende schooljaar (2014-2015) en de verwachte ontwikkeling in de toekomst als het gaat om de behoefte aan en het aanbod van stageplaatsen.

Ten tijde van het afnemen van de enquête was het schooljaar 2013/2014 nog net niet afgelopen en moest het schooljaar 2014/2015 nog beginnen. In de enquête is daarom naar het schooljaar 2013/2014 verwezen als het afgelopen schooljaar en naar het schooljaar 2014/2015 als het komende schooljaar. Om aan te sluiten bij de gestelde vragen in de enquête, wordt in dit rapport deze benaming ook gehanteerd.

Dit rapport bestaat uit 4 hoofdstukken. In hoofdstuk 1 wordt kort ingegaan op de achtergrond, het doel en de opzet van het onderzoek. Hoofdstuk 2 bevat de conclusies, aanbevelingen en een samenvatting van de voornaamste uitkomsten. In hoofdstuk drie wordt ingegaan op de uitkomsten van de enquête onder de ROC's. De uitkomsten van de enquête onder openbare apotheken worden in hoofdstuk 4 besproken. In de bijlage zijn een overzicht van de regio-indeling, een uitgebreide onderzoeksverantwoording en een statistiek overzicht opgenomen.

Hoofdstuk 1. Achtergrond, doel en opzet onderzoek

1.1. Inleiding

In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de achtergrond, het doel en de opzet van het onderzoek onder ROC's en openbare apotheken naar de vraag naar en het aanbod van stageplaatsen voor apothekersassistenten. Mediad heeft dit onderzoek tussen half juni en half september in opdracht van Stichting Bedrijfsfonds Apotheken (SBA) uitgevoerd.

Achtereenvolgens komen in dit hoofdstuk de volgende paragrafen aan de orde:

- 1.2 Achtergrond en aanleiding onderzoek,
- 1.3 Hoofddoelstelling en onderzoeksdoelen,
- 1.4 Onderzoekspopulatie,
- 1.5 Opzet veldwerk en respons en
- 1.6 Leeswijzer.

1.2. Achtergrond en aanleiding onderzoek

De SBA bevordert de kwaliteit en continuïteit van het apotheekteam in de openbare apotheek. Dit doet de SBA door de ontwikkeling van medewerkers in hun beroep te stimuleren en faciliteren zodat zij krachtig in hun werk en loopbaan staan. Samen met werkgevers en werknemers uit de dagelijkse praktijk ontwikkelt zij hiervoor passende producten en diensten. Daarnaast spant de SBA zich in voor goed praktijkgericht onderwijs en voldoende aanbod van talentvolle apothekersassistenten. Stageplaatsen en stagebegeleiding vormen daarin een belangrijke schakel en zijn een gezamenlijke verantwoordelijkheid van onderwijs en werkveld. De SBA wordt gefinancierd door openbare apotheken.

De SBA heeft signalen gekregen dat de aansluiting tussen vraag naar en aanbod van beschikbare stageplaatsen binnen apotheken niet overeenkomt. ROC's geven aan dat er te weinig beschikbare stageplaatsen voor leerlingen van de opleiding tot apothekersassistent (BOL/BBL) zijn en/of dreigen te ontstaan. Dit signaal staat haaks op cijfers over het aantal apotheken dat erkend is als leerwerkbedrijf. Het is dan ook de vraag in hoeverre er in de praktijk daadwerkelijk sprake is van een discrepantie tussen vraag naar en aanbod van stageplaatsen en in hoeverre dit landelijk dan wel regionaal speelt. Hiervoor is het belangrijk om inzicht te krijgen in de vraag naar stageplaatsen aan de ene kant en aan de andere kant in hoeverre apotheken die erkend zijn als leerwerkbedrijf ook daadwerkelijk (actief) stageplaatsen aanbieden en ingevuld krijgen.

De SBA heeft derhalve behoefte aan recente cijfers over de vraag naar en het aanbod van stageplaatsen en heeft daarom aan Mediad gevraagd een onderzoek uit te voeren onder ROC's en openbare apotheken naar de aard en omvang van de vermeende stageproblematiek.

1.3. Hoofddoelstelling en onderzoeksdoelen

De hoofddoelstelling van het onderzoek kan als volgt worden omschreven:

Mede op grond van de onderzoeksresultaten te komen tot adviezen inzake de afstemming van de vraag naar en het aanbod van stageplaatsen bij openbare apotheken.

Deze hoofddoelstelling is een externe doelstelling. Dit wil zeggen dat Mediad tracht de bouwstenen voor de hoofddoelstelling aan te dragen.

Op basis van de hoofddoelstelling zijn de onderstaande onderzoeksdoelen geformuleerd:

- Inzicht krijgen in de huidige en verwachte vraag naar stageplaatsen op zowel landelijk als regionaal niveau.
- Inzicht krijgen in het huidige en verwachte aanbod van stageplaatsen op zowel landelijk als regionaal niveau.
- Inzicht krijgen in de mate waarin op dit moment en in de toekomst sprake is van een discrepantie tussen vraag naar en aanbod van stageplaatsen op zowel landelijk als regionaal niveau.
- Inzicht krijgen in de aard van de eventuele stageproblematiek.

1.4. Onderzoekspopulatie

Voor dit onderzoek is sprake van twee verschillende onderzoekspopulaties. Voor het inzicht omtrent de vraag naar stageplaatsen is onderzoek nodig onder de ROC's in Nederland die de opleiding tot apothekersassistent aanbieden. De particuliere opleidingsinstituten zijn in dit onderzoek niet meegenomen. De andere onderzoekspopulatie bestaat uit alle openbare apotheken in Nederland. De onderzoekspopulaties zijn als volgt gedefinieerd:

**Ieder ROC in Nederland dat de opleiding tot apothekersassistent aanbiedt.
Iedere openbare apotheek in Nederland.**

1.5. Opzet veldwerk en respons

De vragenlijsten zijn in overleg met de SBA opgesteld. In de vragenlijsten is ingegaan op de situatie in het verleden, het heden (afgelopen schooljaar 2013-2014), het komende schooljaar (2014-2015) en de verwachte ontwikkeling in de toekomst als het gaat om de behoefte aan en het aanbod van stageplaatsen. De complete vragenlijsten zijn opgenomen in de separaat verschenen tabellenboeken en zijn ook beschikbaar op de website van de SBA.

Om een zo hoog mogelijke respons te krijgen, zijn alle ROC's en apotheken eerst uitgenodigd om de internetenquête in te vullen. Na enige tijd zijn de ROC's en apotheken die nog niet hadden gereageerd, benaderd voor de telefonische enquête. Van de 26 ROC's in Nederland die de opleiding tot apothekersassistent aanbieden, hebben uiteindelijk 25 ROC's de vragenlijst ingevuld. Van alle benaderde openbare apotheken hebben uiteindelijk 1.179 openbare apotheken meegedaan aan het onderzoek. Dat is een respons van ruim 60%. Vergelijking met de werkgelegenheid van openbare apotheken heeft laten zien dat de respons representatief is voor alle regio's en provincies.

1.6. Leeswijzer

Het rapport wordt vervolgd met de conclusies, aanbevelingen en een samenvatting met daarin de voornaamste resultaten. In hoofdstuk drie worden de uitkomsten van de enquête onder de ROC's besproken en in hoofdstuk 4 die van de apotheken.

Veelal worden de uitkomsten cijfermatig in een tabel of een figuur weergegeven. Tenzij anders is aangegeven, zijn de getallen in de tabellen en figuren procenten. Bij iedere tabel of figuur is aangegeven aan hoeveel respondenten de vraag is voorgelegd (N=) en wat de base is. De base geeft aan welke groep of subgroep van respondenten de vraag voorgelegd heeft gekregen.

Het kan voorkomen dat bij procentuele uitkomsten door afronding het totaal niet exact tot 100% sommeert. De tabellen waarin de uitkomsten procentueel zijn weergegeven, kunnen sommeren tot meer dan 100% indien op een vraag meer dan één antwoord kon worden gegeven. Onderaan de tabel staat dan vermeld m.a.m. (meer antwoorden mogelijk).

Hoofdstuk 2. Conclusies, aanbevelingen en samenvatting

2.1. Inleiding

Dit hoofdstuk bevat de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek onder ROC's en openbare apotheken naar de vraag naar en het aanbod van stageplaatsen voor apothekersassistenten. Daarnaast wordt een samenvatting van de voornaamste uitkomsten van beide enquêtes gegeven.

2.2. Conclusies

Op dit moment lijkt de omvang van de vermeende stageproblematiek mee te vallen. Het tekort aan stageplaatsen is het afgelopen schooljaar beperkt gebleven tot 2% bij de BOL-leerweg en 5% bij de BBL-leerweg. Het huidige tekort zit vooral bij de eerstejaars leerlingen. Ook regionaal lijkt de omvang van de stageproblematiek mee te vallen. Er zijn minimale regionale verschillen.

Dat het tekort aan stageplaatsen momenteel beperkt is, is opvallend omdat een groot deel van de ROC's aangeeft dat het aantal stageplaatsen de afgelopen vier schooljaren is afgenomen. Een beperkt tekort is echter geen afspiegeling van de hoeveelheid moeite die de ROC's hebben moeten doen om te zorgen dat de meeste leerlingen het afgelopen schooljaar een stageplaats hadden.

Het feit dat de omvang van de stageproblematiek momenteel lijkt mee te vallen, zegt nog niets over de toekomst en/of de moeite die je moet doen om ervoor te zorgen dat er geen tekort ontstaat. De helft van de ROC's voorziet voor het komende schooljaar een tekort aan stageplaatsen en ook voor de lange termijn verwachten de ROC's een afname van het aantal stageplaatsen. De ROC's in de Randstad geven verhoudingsgewijs vaker aan een tekort te verwachten en verwachten ook dat het tekort groter is. Belangrijke oorzaken voor het niet of minder aanbieden van stageplaatsen zijn volgens de ROC's het gebrek aan capaciteit of tijd om stagiairs te begeleiden in de apotheek. Door veranderingen en bezuinigingen in de apotheken staat de bezetting onder druk en is sprake van een toenemende werkdruk. Hierdoor is er geen of minder tijd voor het begeleiden van stagiairs. Daarnaast geeft een aantal ROC's aan dat apotheken vanuit de ketenapotheken centraal wordt opgelegd dat zij een beperkt aantal of alleen stagiairs vanuit de eigen opleiding mogen plaatsen.

Er komen verschillende signalen bij de apotheken vandaan die deze verwachting van de ROC's onderschrijven. Eén op de tien apotheken denkt dat op de lange termijn het aantal stageplaatsen dat zij zullen aanbieden zal dalen. Als oorzaak hiervoor verwijzen de apotheken naar dezelfde redenen als de ROC's. Daarnaast lijkt het erop dat bij de groep apotheken die trouw stageplaatsen aanbiedt het gemiddeld aantal stagiairs per apotheek daalt.

Hoewel apotheken inzien dat het (mede met het oog op de toekomst) belangrijk is dat er voldoende en kwalitatief goede apothekersassistenten worden opgeleid en dat het opdoen van werkervaring tijdens een stage hierbij hoort, geven de ROC's aan dat zij behoefte hebben aan ondersteuning bij het werven van stageplaatsen.

De stageproblematiek is op dit moment (nog) niet zozeer een kwantitatief probleem, maar zit vooral in de wederzijdse (ROC en apotheek) organisatie van de stage. Zowel de ROC's als de apotheken geven aan dat er rondom het plaatsen en begeleiden van stagiairs verschillende knelpunten zijn. De belangrijkste knelpunten liggen vooral bij de hoeveelheid tijd die het apotheken kost (voorbereiding, begeleiding, administratieve afhandeling, et cetera) en het maken van een goede match tussen

apothek en stagiair. Een aantal maal wordt door ROC's specifiek vermeld dat het vooral lastig is om eerstejaars te plaatsen. ROC's en apotheken hebben dan ook met name behoefte aan hulpmiddelen om de tijdsbelasting te minimaliseren en contacten tussen beide partijen om een goede match te maken. De helft van de apotheken zouden ook graag zien dat er een vergoeding komt voor de gemaakte kosten en tijd. De ROC's zijn hier ook voorstander van.

2.3. Aanbevelingen

Om ervoor te zorgen dat de aansluiting tussen de vraag naar en het aanbod van stageplaatsen in de toekomst niet tot problemen leidt, is actie geboden. Niet alleen om het aantal stageplaatsen dat nu aangeboden wordt te behouden, maar zeker om het aantal stageplaatsen te laten toenemen zodat de stijging van het aantal leerlingen voor de opleiding tot apothekersassistent kan worden opgevangen. De benodigde acties behoren zowel gericht te zijn op de omvang als op de aard van de stageproblematiek, aangezien tussen beide sprake is van een wisselwerking. Aanknopingspunten voor de benodigde acties worden gevonden in de knelpunten en behoeften aan ondersteuning die de ROC's en apotheken hebben benoemd. De belangrijkste acties zijn:

- Duidelijk aanspreekpunt voor de stagiair vanuit school en bij de apotheek.
- Duidelijk aanspreekpunt voor school bij apotheek en vice versa.
- Eenduidige procesinformatie over de planning en plaatsen van stagiairs.
- Eenduidige informatie voor apotheken over wat je wel en niet mag verwachten van een stagiair (gesplitst in eerstejaars, tweedejaars en derdejaars stagiairs) en vice versa.
- Standaard draaiboek of protocol voor het begeleiden en beoordelen van stagiairs.
- Cursus voor medewerkers in de apotheek in het begeleiden en beoordelen van stagiairs. Dit is al aanwezig bij de SBA middels de leerlijn leerlingbegeleiding.
- Een regionaal samenwerkingsverband tussen scholen en werkveld (openbare (keten)apotheken & ziekenhuisapotheken).
- Apotheken zien graag een vergoeding voor de gemaakte kosten en tijd.
- Eventueel een aangepast stageprogramma voor eerstejaars.

Winst voor het behouden en uitbreiden van het aantal stageplaatsen kan naast bovenstaande acties worden gezocht in het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod. Er zijn signalen dat er potentieel nog ruimte is voor meer stageplaatsen. Ongeveer 10% van de apotheken heeft aangegeven dat zij het afgelopen schooljaar stagiairs hadden kunnen plaatsen of zelfs meer stagiairs hadden kunnen plaatsen. Bij de meeste van deze apotheken geldt dat zij geen aanbod van (meer) stagiairs hebben gehad. Het is dus belangrijk dat de ROC's een goed beeld hebben van de plaatsen die beschikbaar zijn. Apotheekwerk, de vacaturebank voor apotheekmedewerkers, zou hier een rol in kunnen spelen. Hierbij gaat het niet alleen om de hoeveelheid plaatsen. Het gaat ook om het verkrijgen van een goed beeld van het profiel van de stageplaats, zodat de juiste stagiair aan de juiste apotheek kan worden gematcht. Een relatiebeheersysteem kan de ROC's hierbij helpen. Daarnaast is winst te behalen door het beter ondersteunen van de apotheken en het bieden van verschillende hulpmiddelen.

Het is noodzakelijk dat de banden tussen de ROC's en het werkveld verder worden aangehaald. De Bestaande contacten vragen om borging en het aantal contacten moet verder worden uitgebreid. De SBA kan hier een rol in vervullen. Er moet worden geïnvesteerd in een goede relatie tussen beiden zodat verwachtingen en behoeften van zowel de scholen als de apotheken naar elkaar kunnen worden uitgesproken en op elkaar worden afgestemd.

Daarnaast kan een goede relatie er niet alleen voor zorgen dat de ROC's de apotheken zo goed mogelijk kunnen voorbereiden op en kunnen ondersteunen c.q. begeleiden bij de stage, maar dat ze elkaar ook weten te vinden als er knelpunten zijn. Tenslotte kan het voor de ROC's de moeite lonen om te investeren in hun relatie met bepaalde ketens van apotheken.

2.4. Samenvatting ROC's: de behoefte aan stageplaatsen

25 van de 26 ROC's in Nederland die de opleiding tot apothekersassistent aanbieden, hebben deelgenomen aan het onderzoek.

2.4.1. Achtergrond ROC's

52% van de ROC's biedt zowel de BOL- als de BBL-leerweg aan. Bij de BOL-leerweg zoekt 76% van de ROC's een stageplaats voor de leerlingen. Bij de BBL-leerweg geeft 85% aan dat de leerlingen verantwoordelijk zijn voor het vinden van een stageplaats. 32% van de ROC's geeft aan dat het moeilijk is voor leerlingen in zijn algemeenheid om een stageplaats te vinden. 56% vindt het noch makkelijk noch moeilijk.

2.4.2. ROC's: Afgelopen schooljaar (2013/2014)

Aantallen stageplaatsen over alle leerjaren

- Bij de BOL-leerweg waren 1.743 stageplaatsen nodig en hebben 1.709 leerlingen een stageplaats gekregen. Dat is een tekort van 34 stageplaatsen (2%). Het tekort zit vooral bij het 1e jaar.
- Bij de BBL-leerweg waren 309 stageplaatsen nodig en hebben 294 leerlingen een stageplaats gekregen. Dat is een tekort van 15 plaatsen (5%). Er is nauwelijks verschil tussen het 1e en het 2e jaar.

Tevredenheid

Aan de ROC's is een aantal aspecten voorgelegd die betrekking hebben op het plaatsen en begeleiden van leerlingen tijdens de stage. Er is één ROC dat aangeeft over één van de voorgelegde aspecten ontevreden te zijn. De overige ROC's zijn ofwel tevreden over of staan neutraal tegenover de voorgelegde aspecten.

- 96% is tevreden over de samenwerking met de apotheken.
- 80% is tevreden over de communicatie met de apotheken.
- 68% is tevreden over de aansluiting van het niveau van de stages op het niveau van de leerling.
- 56% is tevreden over de begeleiding van de stagiairs door de apotheken tijdens de stages.
- 52% is tevreden over de voorbereiding van de apotheken op de stagiairs.

Knelpunten

De ROC's is gevraagd in hoeverre zij afgelopen schooljaar knelpunten hebben ervaren bij het plaatsen en begeleiden van leerlingen. De knelpunten die de ROC's ervaren liggen vooral bij de relatie tussen de apotheek en de stagiair. Een knelpunt is volgens:

- 72% de hoeveelheid tijd die de apotheek steekt in de begeleiding van de stagiair.
- 48% de begeleiding van de stagiair door de apotheek.
- 36% een duidelijk aanspreekpunt voor de stagiair bij de apotheek.
- 36% de administratieve verplichtingen voor de apotheek rond de stage.
- 28% de voorbereiding van de apotheek op de stagiair.
- 28% de aansluiting van het niveau van de stage op het niveau van de leerling.
- 20% een duidelijk aanspreekpunt voor de school bij de apotheek.
- 16% de bereikbaarheid van de apotheek voor de school bij vragen/problemen.

40% van de ROC's geeft aan het afgelopen schooljaar nog andere dan de voorgelegde knelpunten te hebben ervaren. Daarbij wordt vooral gerefereerd naar het moeizaam plaatsen van stagiairs. Een aantal maal wordt specifiek vermeld dat het vooral lastig is om eerstejaars te plaatsen of dat vanuit de keten waar de apotheek onder valt het aantal stagiairs wordt beperkt. Het kan daarbij zowel gaan om het aantal stagiairs, het soort stagiair (BOL of BBL) of de opleider (ROC, particulier of eigen opleiding).

Maatregelen om knelpunten tegen te gaan

Aan de ROC's is een aantal mogelijke maatregelen voorgelegd die kunnen worden genomen om eventuele knelpunten op te lossen.

- 88% zorgt voor een duidelijk aanspreekpunt binnen de school.
- 88% bereidt de leerlingen goed voor op de stage.
- 76% informeert de apotheken over wat je wel en niet mag verwachten van een stagiair.
- 44% geeft de eerstejaars een aangepast stageprogramma.

2.4.3. ROC's: Ontwikkeling afgelopen vier schooljaren (2010/2011 – 2013/2014)

Aanbod aantal stageplaatsen

- 68% van de ROC's heeft de afgelopen vier schooljaren een afname gezien in het aantal stageplaatsen dat wordt aangeboden. Geen enkele ROC geeft aan een toename te hebben gezien.

Kwantitatieve aansluiting

- 40% van de ROC's ziet geen verandering in de kwantitatieve aansluiting in de afgelopen vier schooljaren. Volgens 52% van de ROC's is de kwantitatieve aansluiting slechter geworden. Als voornaamste reden hiervoor wordt genoemd dat de apotheken minder stageplaatsen aanbieden. Ter aanvulling wordt door een aantal ROC's vermeld dat de werkdruk in de apotheken de afgelopen jaren is toegenomen.

Kwalitatieve aansluiting

- 56% van de ROC's vindt de kwalitatieve aansluiting op dit moment redelijk en 40% vindt het goed.
- Volgens 48% van de ROC's is de kwalitatieve aansluiting de afgelopen vier schooljaren (veel) slechter geworden. Een aantal ROC's geeft hiervoor als reden dat de werkdruk in de apotheek is toegenomen en dat er dus minder tijd is voor begeleiding. Ook wordt aangegeven dat het door een veranderende instroom van leerlingen (meer problematiek) soms moeilijk is voor een ROC om ervoor te zorgen dat de leerlingen een voldoende niveau hebben. 44% van de ROC's ziet geen verandering in de kwalitatieve aansluiting.

2.4.4. ROC's: Komende schooljaar (2014/2015)

Verwachte aantallen stageplaatsen over alle leerjaren

- Voor de BOL-leerweg verwachten de ROC's iets meer dan 2.000 stageplaatsen nodig te hebben. Dat is in vergelijking met het voorgaande schooljaar een stijging van 15%.
- Voor de BBL-leerweg verwachten de ROC's 235 stageplaatsen nodig te hebben, wat een afname betekent van ongeveer 25%.

Verwachte kwantitatieve aansluiting

- Bij de BOL-leerweg verwacht 52% van de ROC's komend schooljaar geen tekort. 48% verwacht wel een tekort. 28% verwacht zelfs een tekort van meer dan 10% van het benodigde aantal stageplaatsen. ROC's in de Randstad geven verhoudingsgewijs vaker aan een tekort te verwachten en melden ook een groter tekort.

- Bij de BBL-leerweg verwacht 38% van de ROC's geen tekort. 54% verwacht dat het tekort 20% of meer van het benodigd aantal stageplaatsen betreft. Er zijn geen verschillen te zien tussen de ROC's als naar regio wordt gekeken.

2.4.5. ROC's: Ontwikkeling op langere termijn

Aanbod aantal stageplaatsen

- 44% van de ROC's denkt dat het aantal stageplaatsen dat door apotheken wordt aangeboden de komende jaren gelijk zal blijven en 52% denkt dat het zal afnemen. De ROC's in de Randstad geven verhoudingsgewijs vaker aan een afname te verwachten. De belangrijkste redenen voor afname zijn veelal de knelpunten die eerder genoemd zijn die ervoor zorgen dat er minder tijd en personeel is om stagiairs te begeleiden.

Kwantitatieve aansluiting

- 52% van de ROC's denkt dat de kwantitatieve aansluiting gelijk zal blijven en 44% denkt dat deze slechter zal worden. Deze verslechtering wordt volgens de ROC's niet alleen veroorzaakt doordat apotheken minder stageplaatsen zullen aanbieden, maar ook door de verwachting dat het aantal leerlingen zal toenemen.

Kwalitatieve aansluiting

- 44% van de ROC's denkt dat de kwalitatieve aansluiting hetzelfde zal blijven en 32% verwacht een verslechtering. Voor de verslechtering wordt wederom regelmatig verwezen naar eerder genoemde werkdruk en de toenemende eisen die worden gesteld aan werken in de apotheek.
- 24% verwacht een verbetering van de kwalitatieve aansluiting voornamelijk door verbeteringen en vernieuwingen in het onderwijs.
- Opvallend is dat wat het ene ROC als een bedreiging ziet voor de kwalitatieve aansluiting, volgens het andere ROC een kans is om de kwalitatieve aansluiting juist te verbeteren.

2.4.6. ROC's: Ondersteuning bij het plaatsen en begeleiden van stagiairs

Op de vraag of de ROC's behoefte hebben aan ondersteuning bij het plaatsen en begeleiden van leerlingen tijdens de stage, antwoordt 40% bevestigend. Deze ROC's hebben vooral behoefte aan ondersteuning bij het werven van stageplaatsen en het overtuigen van apothekers dat ook zij moeten investeren in de toekomst. Hierbij worden met name de SBA en de KNMP genoemd als organisaties die deze ondersteuning zouden moeten bieden.

Aan de ROC's is een aantal mogelijke vormen van ondersteuning voorgelegd.

- 92% van de ROC's geeft aan dat er behoefte is aan een cursus/opleiding voor de medewerker in de apotheek die stagiairs begeleidt. Opgemerkt moet worden dat een dergelijke cursus al wordt aangeboden door de SBA. Het is dan ook de vraag of de ROC's niet weten dat dit beschikbaar is of dat zij van mening zijn dat begeleiders een dergelijke cursus zouden moeten volgen.
- 76% wil graag een samenwerkingsverband in de regio tussen scholen en het werkveld.
- 68% heeft behoefte aan hulpmiddelen voor apotheken voor begeleiden/beoordelen van stagiairs.
- Van een vergoeding voor de apotheek is 60% van de ROC's voorstander
- 56% van de ROC's zou graag een standaard draaiboek of protocol hebben.

2.4.7. ROC's: Apotheken die geen stageplaatsen aanbieden

Het is bekend dat een deel van de apotheken geen stageplaatsen aanbiedt. Volgens de ROC's zijn de belangrijkste redenen hiervoor de toenemende werkdruk en bezuinigingen waardoor de bezetting

onder druk staat. Dit zijn dezelfde redenen die de ROC's aandragen voor de afname van het aantal stageplaatsen in de afgelopen schooljaren en in de toekomst. Daarnaast wordt vermeld dat een aantal apotheken een eigen opleiding heeft en dus niet bereid is leerlingen van het ROC een stageplaats te bieden. Tenslotte zijn er ROC's die aangeven dat apotheken vanuit de keten waarvan zij onderdeel uitmaken, wordt opgelegd dat zij een beperkt aantal of alleen een bepaald soort stagiair (leerweg of opleider) mogen plaatsen.

De ROC's geven aan dat hun rol bij het vergroten van het aantal apotheken dat stageplaatsen aanbiedt voor de opleiding apothekersassistent vooral moet worden gezocht in onderhouden van contact met het werkveld. Enerzijds gaat het daarbij om het geven van voorlichting en informatie. Anderzijds moet de communicatie gericht zijn op het onderhouden van een goede relatie tussen school en apotheek. Deze relatie moet ervoor zorgen dat behoeften van zowel de scholen als de apotheken op elkaar worden afgestemd. Ook zien de ROC's het als hun taak om de apotheken zo goed mogelijk voor te bereiden op en te ondersteunen c.q. te begeleiden bij de stage in de hoop dat hierdoor meer apotheken stageplaatsen zullen aanbieden.

2.5. Apotheken: het aanbod van stageplaatsen

1.179 openbare apotheken hebben deelgenomen aan de enquête. Dat is ruim 60% van alle openbare apotheken in Nederland. De respons is representatief voor alle regio's en provincies. Wel zijn er signalen die doen vermoeden dat in de respons een oververtegenwoordiging is van apotheken die stageplaatsen aanbieden in zijn algemeenheid en die stageplaatsen hebben aangeboden in het afgelopen schooljaar (2013/2014). Vanwege het ontbreken van populatiegegevens kan hiervoor echter niet worden gecorrigeerd.

2.5.1. Achtergrond apotheken

91% van de apotheken is erkend als leerwerkbedrijf door Calibris (verantwoordelijk voor de erkenning en kwaliteit van leerbedrijven in de sectoren zorg, welzijn en sport). 61% van de apotheken geeft aan erkend te zijn voor zowel een BOL- als BBL-plaats en 23% weet niet voor welke leerweg zij een erkenning hebben.

Niet erkende apotheken

Eén op de tien apotheken is dus niet erkend. 83% hiervan is ook in de voorgaande drie schooljaren niet erkend geweest.

- 30% geeft aan dat de apotheek niet geschikt is om stageplaatsen aan te bieden. Het gaat dan bijvoorbeeld om dienstapotheken, servicepunten en bereidingsapotheken.
- 11% is recent geopend en was daardoor nog niet klaar om stageplaatsen aan te bieden.
- 15% van de apotheken geeft aan dat zij meerdere vestigingen hebben en dat de andere vestiging stageplaatsen aanbiedt.
- 38% geeft aan dat er te weinig capaciteit of tijd is voor begeleiding ofwel het een kleine apotheek betreft ofwel omdat de werkdruk hoog is.

2.5.2. Apotheken: Afgelopen schooljaar (2013/2014)

Aanbieden stageplaatsen

- 77% van alle ondervraagde apotheken heeft het afgelopen schooljaar stagiairs gehad.
- In de regio Noord hebben meer apotheken dan gemiddeld stagiairs gehad. In de regio Middenwest ligt dat lager dan gemiddeld.

Motivatie niet aanbieden stageplaatsen

Van de erkende apotheken die het afgelopen schooljaar geen stagiairs hebben gehad, geeft 30% aan dat zij het afgelopen jaar geen aanvragen of aanbod van stagiairs hebben gehad. Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken is dat 4%. Te weinig capaciteit of tijd om stagiairs te begeleiden, wordt door 35% genoemd. 21% heeft geen stagiairs gehad omdat de situatie in de apotheek dat niet toeliet. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door problemen met de personele bezetting bijvoorbeeld door ziekte en verlof. Anderzijds betreft het apotheken waar een verbouwing, verhuizing of reorganisatie plaatsvond.

Motivatie aanbieden stageplaatsen

34% van de apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, geeft aan het belangrijk te vinden dat er mede met het oog op de toekomst voldoende en kwalitatief goede apothekersassistenten worden opgeleid. 20% vindt het belangrijk dat leerlingen werkervaring op kunnen doen. 11% geeft aan het opleiden van assistenten te zien als één van de taken die bij een apotheek hoort. Daarnaast is het ook een manier om aan nieuw personeel te komen en zijn stagiairs een (goedkope) aanvulling op het personeel (beide 11%).

Aantallen stagiairs

- 36% van de apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, heeft het afgelopen jaar één stagiair gehad. 39% heeft twee stagiairs gehad en 25% heeft drie of meer stagiairs gehad.
- De 904 apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, hadden samen 1.839 stagiairs. Dat was gemiddeld genomen 2,0 stagiairs per apotheek.
- Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken is dat gemiddeld 1,6 stagiairs per apotheek.

Soorten stagiairs

- 79% van de stagiairs volgde de BOL-leerweg.
- 40% zat in het eerste leerjaar en 31% in het tweede leerjaar.
- 83% van de stagiairs volgden hun opleiding bij een ROC en 9% volgde een particuliere opleiding. Indicatief kan worden aangegeven dat bij de ondervraagde apotheken in het afgelopen schooljaar tussen de 1.500 tot 1.600 stagiairs afkomstig waren van het ROC.

Extra ruimte aantal stageplaatsen

- 11% van de apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, had extra stagiairs kunnen plaatsen. Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken is dat 8%.
- Bij de meeste apotheken ging het om één extra stagiair. Tezamen geven de 904 apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hadden aan dat zij 138 extra stagiairs hadden kunnen plaatsen.
- Voornaamste reden voor het niet invullen van deze stageplaatsen, is dat er geen aanbod van extra stagiairs is geweest. Er was geen behoefte meer aan stageplaatsen voor leerlingen.

Tevredenheid

Aan de apotheken is een aantal aspecten voorgelegd over het plaatsen en begeleiden van stagiairs.

- 65% is tevreden over de communicatie met de school en 10% ontevreden.
- 58% is tevreden over de bereikbaarheid van de school bij vragen of problemen en 7% ontevreden.
- 55% is tevreden over de voorbereiding van stagiair door school op stage en 11% ontevreden.
- 53% is tevreden over de begeleiding van stagiair door school tijdens stage en 10% ontevreden.
- 53% is tevreden over de vakkennis en vaardigheden van de stagiair en 12% is ontevreden.
- 52% is tevreden over de begeleiding van apotheek door school tijdens stage en 13% ontevreden.

Knelpunten

De apotheken is gevraagd in hoeverre zij afgelopen schooljaar knelpunten hebben ervaren bij het plaatsen en begeleiden van stagiairs. Een knelpunt is volgens:

- 34% de hoeveelheid tijd die begeleiding van stagiair de apotheek kost.
- 29% de vakkennis en vaardigheden van de stagiair.
- 24% de duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden van de school tijdens stage.
- 21% de duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden van de apotheek tijdens stage.
- 21% de voorbereiding van de stagiair door de school op de stage.
- 21% de ondersteuning of begeleiding van de stagiair tijdens stage door de school.
- 20% de ondersteuning of begeleiding van de apotheek tijdens stage door de school.
- 20% de match tussen apotheek en stagiair.
- 18% de bereikbaarheid van school voor de apotheek bij vragen en problemen.
- 18% de administratie/administratieve verplichtingen voor de apotheek rond stage.
- 17% een duidelijk aanspreekpunt voor de apotheek bij school.
- 14% de kosten van een stagiair voor de apotheek.
- 12% een duidelijk aanspreekpunt voor de stagiair bij school.

7% van de apotheken heeft het afgelopen schooljaar nog andere dan de voorgelegde knelpunten ervaren. Daarbij wordt vooral gerefereerd naar het niveau van de stagiair, slechte beheersing van de Nederlandse taal, slechte communicatieve vaardigheden van de stagiair en slechte motivatie of werkmentaliteit.

2.5.3. Apotheken: Voorgaande drie schooljaren (2010/2011 - 2012/2013)

Percentage apotheken met stageplaatsen

- Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken blijkt dat het percentage apotheken dat stagiairs heeft gehad vrijwel stabiel is. In alle drie de voorgaande schooljaren heeft rond de 75% van de apotheken stagiairs gehad.
- 93% van de apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, heeft ook in minimaal één van de drie voorgaande schooljaren stagiairs gehad. 81% heeft zelfs alle drie de voorgaande schooljaren stagiairs gehad.
- Er is een kleine groep apotheken die zowel het afgelopen schooljaar als ook de drie voorgaande schooljaren geen stagiairs heeft gehad. Het gaat dan om circa 150 apotheken en dat is teruggerekend ongeveer 13% van alle ondervraagde apotheken.

Gemiddeld aantal stageplaatsen per apotheek

- Voor alle drie de voorgaande schooljaren hadden de apotheken met een stagiair gemiddeld genomen 1,8 stagiairs per apotheek.
- Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken varieert het gemiddeld aantal stagiairs van 1,3 tot 1,4 stagiairs per apotheek

2.5.4. Apotheken: Stageplaatsen in de toekomst

Toekomst algemeen: Percentage apotheken met stageplaatsen

- Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken geeft 87% aan dat zij van plan is om in de toekomst stageplaatsen aan te bieden. Dit percentage laat in alle regio's een zelfde beeld zien.
- 97% van de apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, is ook van plan om in de toekomst stageplaatsen aan te bieden.

- Er is een kleine groep apotheken die zowel het afgelopen schooljaar als ook in de toekomst zegt geen stageplaatsen aan te bieden. Het gaat dan om circa 125 apotheken en dat is teruggerekend ongeveer 10% van alle ondervraagde apotheken.

Toekomst algemeen: Wat nodig om wel stageplaatsen aan te bieden

Aan de apotheken die in de toekomst niet van plan zijn stageplaatsen aan te bieden, is gevraagd wat ervoor nodig is of wat er moet gebeuren zodat de apotheek in de toekomst dit wel zal doen.

- 43% geeft aan dat er niets gedaan kan worden. De benodigde verandering zal niet optreden. Het gaat daarbij vooral om de grootte van de apotheek en de aard van de apotheek (bijvoorbeeld serviceapotheek, dienstapotheek). Het gaat dan om circa 65 apotheken en dat is teruggerekend ongeveer 5% tot 6% van alle ondervraagde apotheken.
- De andere apotheken geven vooral aan dat er meer tijd of personeel beschikbaar moet komen om de stagiair te kunnen begeleiden.

Toekomst algemeen: Motivatie afgelopen schooljaar niet en in de toekomst wel

Aan de apotheken die het afgelopen schooljaar (2013/2014) geen stagiairs hebben gehad, is gevraagd wat de reden is dat in de toekomst wel stageplaatsen aangeboden gaan worden.

- 32% geeft aan het belangrijk te vinden dat er voldoende en kwalitatief goede apothekersassistenten worden opgeleid mede met het oog op de toekomst.
- 19% van de apotheken heeft normaliter wel stagiairs, maar had het afgelopen schooljaar geen aanvragen voor een stageplek gekregen. Het gaat dan om circa 30 apotheken en dat is ongeveer 2,5% van alle ondervraagde apotheken.

Komend schooljaar (2014/2015): Percentage apotheken met stageplaatsen

- Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken geeft 79% aan dat zij van plan is om komend schooljaar (2014/2015) stageplaatsen aan te bieden. In de regio Noord geven meer apotheken dan gemiddeld aan komend schooljaar stageplaatsen aan te bieden.
- 93% van de apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, geven aan óók komend schooljaar stageplaatsen aan te bieden.

Komend schooljaar (2014/2015): Gemiddeld aantal stageplaatsen per apotheek

Aan de apotheken die aangeven komend schooljaar stageplaatsen aan te bieden, is gevraagd om hoeveel stageplaatsen dit naar verwachting gaat. Op basis van deze vraag kan een indicatie worden gekregen van het aantal stageplaatsen dat komend schooljaar beschikbaar komt.

- De apotheken die komend schooljaar stageplaatsen aanbieden, denken in totaal plaats te hebben voor 1.563 stagiairs. Dat is gemiddeld genomen 1,8 stagiairs per apotheek.
- Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken is dat gemiddeld 1,4 stagiairs per apotheek.
- Apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad én aangeven komend schooljaar óók stageplaatsen aan te bieden, verwachten gemiddeld genomen 1,8 stageplaatsen aan te bieden. Dat is minder dan het gemiddeld aantal stageplaatsen van 2,1 dat deze apotheken afgelopen schooljaar hadden.

Ontwikkeling aantal stageplaatsen in de toekomst

- Van de apotheken die hebben aangegeven in de toekomst stageplaatsen aan te bieden, denkt 80% dat het aantal stageplaatsen dat zij zullen aanbieden de komende jaren gelijk zal blijven.
- 9% verwacht een afname van het aantal stageplaatsen dat wordt aangeboden. De meest genoemde redenen hiervoor zijn dat de apotheek verwacht in de toekomst minder capaciteit en

tijd te hebben om stagiairs te begeleiden onder andere door de hogere werkdruk. Dit wordt deels versterkt door bezuinigingen.

2.5.5. Apotheken: Ondersteuning bij het plaatsen en begeleiden van stagiairs

Op de vraag of de apotheken die in de toekomst stageplaatsen aanbieden behoefte hebben aan ondersteuning bij het plaatsen en begeleiden van stagiairs, antwoordt 10% bevestigend. Deze apotheken hebben vooral behoefte aan informatie, advies en begeleiding. Het gaat dan enerzijds om hulpmiddelen om stagiairs goed te kunnen begeleiden. Anderzijds gaat het meer om ondersteuning wat er precies van ze wordt verwacht en wat de stagiair moet leren tijdens de stage. Hierbij worden vooral de opleidingsinstituten en de SBA genoemd als organisaties die deze ondersteuning zouden moeten bieden.

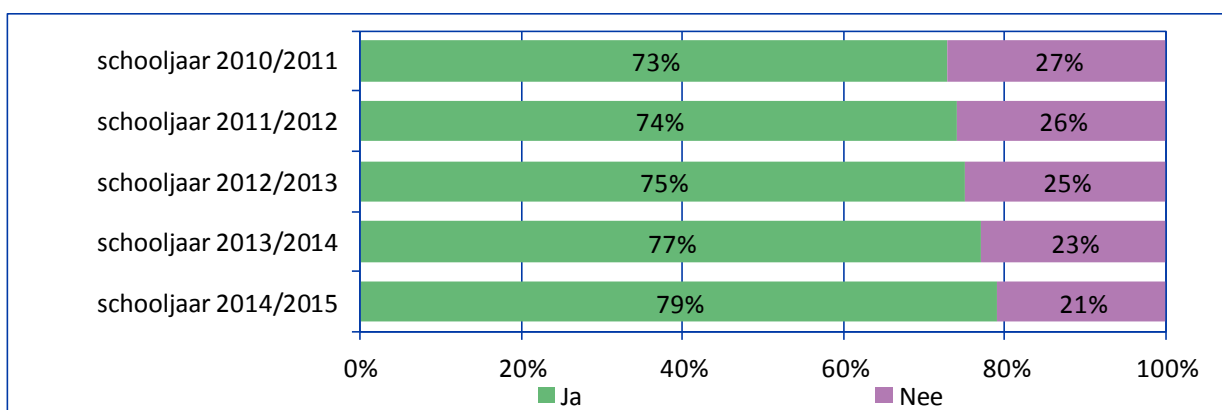
Aan de apotheken die in de toekomst stageplaatsen aanbieden, is een aantal mogelijke vormen van ondersteuning voorgelegd:

- 61% van de apotheken geeft aan behoefte te hebben aan een standaard draaiboek of protocol voor begeleiding van stagiairs.
- 53% zou graag een vergoeding voor gemaakte kosten en tijd ontvangen.
- 51% van de apotheken ziet hulpmiddelen voor begeleiden en beoordelen als nuttig.
- 46% van de apotheken zou graag structureel contact met het ROC hebben.
- 37% heeft behoefte aan een cursus of opleiding voor de medewerker in de apotheek die de stagiairs begeleidt. Opgemerkt moet worden dat een dergelijke cursus al wordt aangeboden door de SBA.
- Weinig apotheken (17%) hebben behoefte aan samenwerking met andere apotheken op het gebied van stagebegeleiding.

2.5.6. Apotheken: door de tijd heen

In onderstaande figuur is voor het verleden, het afgelopen schooljaar (2013/2014) en het komende schooljaar (2014/2015) weergegeven welk percentage stagiairs heeft gehad of verwacht stageplaatsen aan te gaan bieden. Hiervoor zijn de uitkomsten teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken.

Figuur 2.1 Stageplaatsen verleden, afgelopen schooljaar, komend schooljaar en de toekomst algemeen

Base: Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken.¹

¹ Exclusief weet niet.

In onderstaande tabel is voor het verleden, het afgelopen schooljaar (2013/2014) en het komende schooljaar (2014/2015) weergegeven hoeveel stagiairs men gemiddeld heeft gehad per apotheek of hoeveel stageplaatsen men gemiddeld verwacht.

Tabel 2.1 Gemiddeld aantal stagiairs per apotheek verleden, afgelopen schooljaar, komend schooljaar

	Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken ¹
Schooljaar 2010/2011	1,3 stagiairs per apotheek
Schooljaar 2011/2012	1,3 stagiairs per apotheek
Schooljaar 2012/2013	1,4 stagiairs per apotheek
Afgelopen schooljaar 2013/2014	1,6 stagiairs per apotheek
Komend schooljaar 2014/2015	1,4 stagiairs per apotheek

Het percentage apotheken met stageplaatsen lijkt de afgelopen jaren gestegen te zijn en lijkt ook komend schooljaar te stijgen. Daarnaast springt het gemiddeld aantal stagiairs in het afgelopen schooljaar eruit. Toch willen wij benadrukken dat deze conclusies op basis van de uitkomsten van het onderzoek niet getrokken kunnen worden, omdat er signalen zijn die zoals eerder is aangegeven doen vermoeden dat in de respons een oververtegenwoordiging is van apotheken die stageplaatsen aanbieden in zijn algemeenheid en die stageplaatsen hebben aangeboden in het afgelopen schooljaar (2013/2014).

Ons inziens wijzen de meeste uitkomsten uit het onderzoek erop dat het percentage apotheken dat stageplaatsen aanbiedt redelijk constant is de afgelopen jaren en in de nabije toekomst ook wel zal blijven. Een kleine groep apotheken zal geen stageplaatsen aanbieden en een andere kleine groep apotheken zal dit het ene jaar wel en het andere jaar niet doen. Het onderzoek laat echter wel zien dat het de verwachting is dat er in het aantal stageplaatsen dat zal worden aangeboden een daling zal optreden. Dit vermoeden wordt bevestigd door het feit dat bij apotheken die én het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad én komend schooljaar stageplaatsen aanbieden het gemiddeld aantal stagiairs naar verwachting zal dalen van 2,1 naar 1,8.

Hoofdstuk 3. ROC's: de behoefte aan stageplaatsen

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken van de enquête onder de ROC's. Van de 26 ROC's in Nederland die de opleiding voor apothekersassistent aanbieden, hebben 25 de enquête ingevuld. Naast deze inleiding bestaat dit hoofdstuk uit zeven paragrafen. Deze zijn:

- 3.2 Achtergrond ROC's,
- 3.3 ROC's: Afgelopen schooljaar (2013/2014),
- 3.4 ROC's: Ontwikkeling afgelopen vier schooljaren (2010/2011 – 2013/2014),
- 3.5 ROC's: Komend schooljaar (2014/2015),
- 3.6 ROC's: Ontwikkeling op langere termijn,
- 3.7 ROC's: Behoeftte aan ondersteuning en
- 3.8 ROC's: Apotheken die geen stageplaatsen aanbieden.

3.2. Achtergrond ROC's

De ROC's kunnen de opleiding tot apothekersassistent aanbieden als BOL-leerweg of BBL-leerweg of beiden. Iets meer dan de helft van de ROC's (52%) biedt beide leerwegen aan. De overige ROC's bieden alleen de BOL-leerweg (48%) aan.

Bij de BOL-leerweg zoeken de ROC's overwegend een stageplaats voor de leerlingen (76%). Bij een vijfde van de ROC's (20%) bemiddelt het ROC alleen als het de leerling niet lukt om een stageplaats te vinden.

Tabel 3.1 Manier waarop leerlingen aan een stageplaats komen

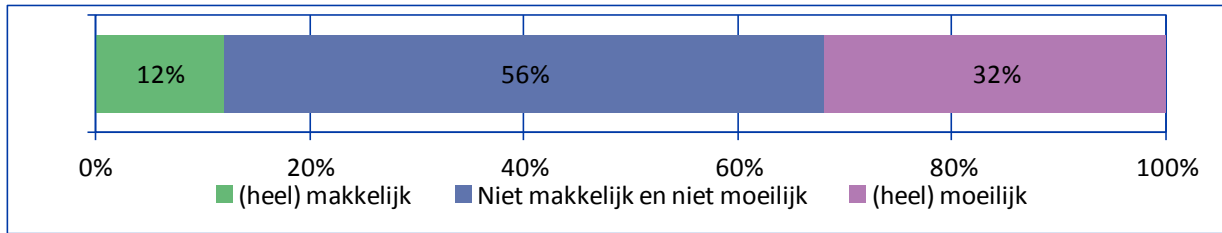
N =	BOL-leerweg 25	BBL-leerweg 13
ROC zoekt stageplaatsen voor leerlingen	76%	15%
Leerlingen zijn hiervoor zelf verantwoordelijk	4%	85%
ROC bemiddelt alleen als het een leerling niet lukt	20%	0%
Totaal	100%	100%

Base: Alle ROC's met een BOL-leerweg en alle ROC's met een BBL-leerweg.

Bij de BBL-leerweg moeten leerlingen in principe een stageplaats zoeken. De meeste ROC's (85%) geven hier dan ook aan dat de leerlingen hiervoor verantwoordelijk zijn. Twee ROC's zoeken voor BBL-leerlingen een stageplaats.

Een derde van de ROC's (32%) geeft aan dat het (heel) moeilijk is voor leerlingen om een stageplaats te vinden. Eén ROC geeft zelfs aan dat het zeer moeilijk is. Iets meer dan de helft van de ROC's (56%) geeft aan dat het noch makkelijk noch moeilijk is voor leerlingen om een stageplaats te krijgen.

Figuur 3.1 Makkelijk of moeilijk om in het algemeen een stageplaats te vinden

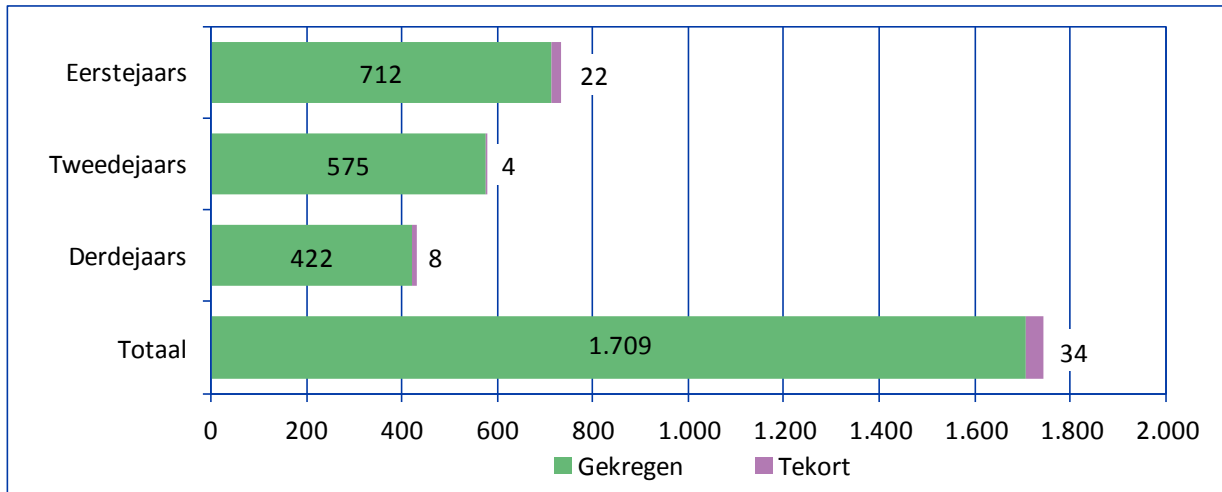

Base: Alle ROC's (N=25).

3.3. ROC's: Afgelopen schooljaar (2013/2014)

Aan de ROC's is gevraagd om per leerjaar aan te geven hoeveel leerlingen het afgelopen schooljaar (2013/2014) een stageplaats **nodig hadden** en hoeveel leerlingen **daadwerkelijk een stageplaats hebben gekregen**.

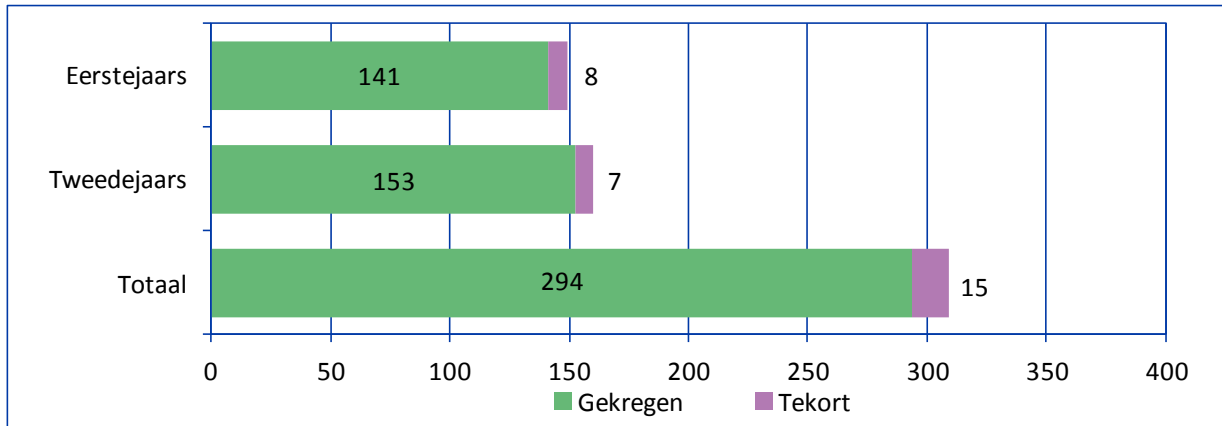
Figuur 3.2 Aantal stageplaatsen voor BOL-leerweg 2013/2014

Base: Alle ROC's met een BOL-leerweg (N=25), aantal stageplaatsen.

De 25 ROC's hadden gezamenlijk 1.743 stageplaatsen nodig voor BOL-leerlingen. De ROC's hebben aangegeven dat 1.709 leerlingen een stageplaats hebben gekregen. Dat betekent voor het afgelopen schooljaar (2013/2014) een tekort aan 34 stageplaatsen (2%). Bij één ROC is het tekort aan stageplaatsen 16%. Voor de rest zijn er minimale regionale verschillen. Het tekort aan stageplaatsen zit vooral bij het eerste jaar. Daar hadden de ROC's gezamenlijk een tekort aan 22 stageplaatsen (3%).

Figuur 3.3 Aantal stageplaatsen voor BBL-leerweg 2013/2014

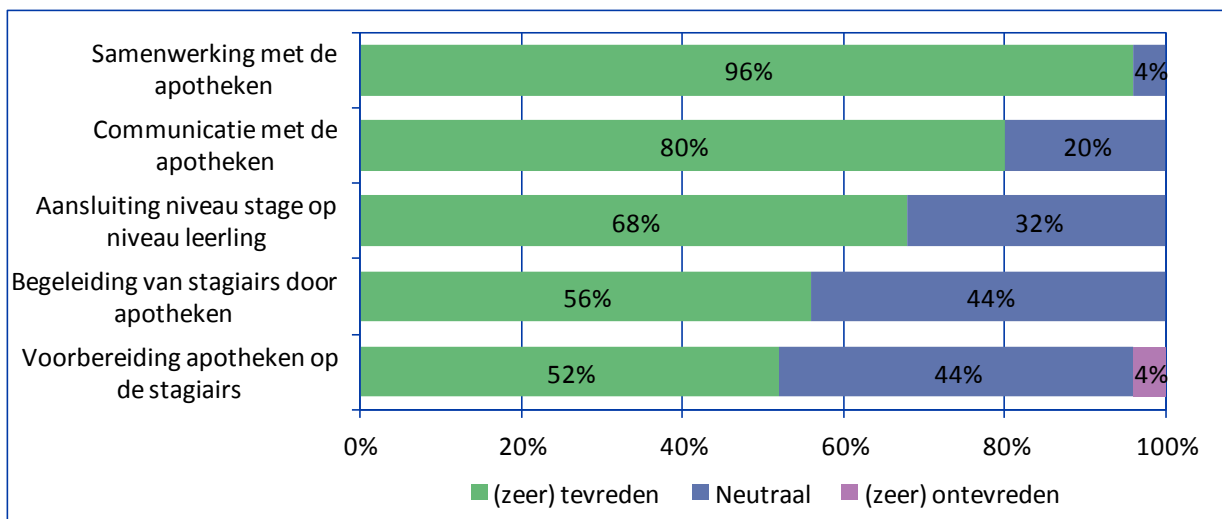

Base: Alle ROC's met een BBL-leerweg (N=13), aantal stageplaatsen.

De 13 ROC's die ook de BBL-leerweg aanbieden, hadden gezamenlijk 309 stageplaatsen nodig. 294 leerlingen van de BBL-leerweg hebben daadwerkelijk een stageplaats gekregen. Dat betekent dat er afgelopen schooljaar (2013/2014) een tekort van 15 stageplaatsen (5%) was. Dit tekort wordt veroorzaakt door twee ROC's, waarvan bij het ene ROC voor 7% van de BBL-leerlingen geen stageplaats beschikbaar was en bij het andere ROC voor 65% van de BBL-leerlingen. Bij het tekort aan BBL-stageplaatsen is nauwelijks verschil tussen het eerste jaar en het tweede jaar.

Aan de ROC's is een lijst met aspecten voorgelegd die betrekking hebben op het plaatsen en begeleiden van leerlingen tijdens de stage. Gevraagd is om aan te geven in hoeverre zij hierover tevreden zijn als het gaat om het afgelopen schooljaar (2013/2014).

Figuur 3.4 Tevredenheid aspecten plaatsen en begeleiden leerlingen afgelopen schooljaar (2013/2014)

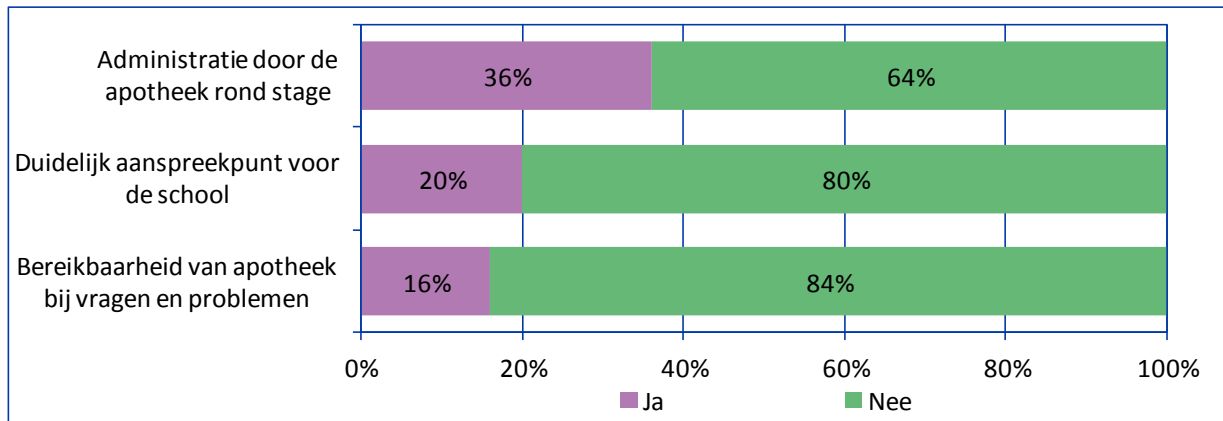
Base: Alle ROC's (N=25).

Er is één ROC dat aangeeft over één van de voorgelegde aspecten ontevreden te zijn. Dit ROC is ontevreden over de voorbereiding van de apotheken op de stagiairs. De overige ROC's zijn ofwel tevreden over of staan neutraal tegenover de voorgelegde aspecten. Bijna alle ROC's (96%) zijn (zeer) tevreden over de samenwerking met de apotheken. Viervijfde van de ROC's (80%) is (zeer) tevreden

over de communicatie met de apotheken. Bij de andere drie aspecten is iets meer dan de helft (52% en 56%) tot tweederde van de ROC's (68%) tevreden.

Aan de ROC's is gevraagd of zij het afgelopen schooljaar knelpunten hebben ervaren bij het plaatsen en begeleiden van leerlingen. De voorgelegde knelpunten zijn in twee groepen in te delen. In de volgende figuur staan mogelijke knelpunten tussen de apotheek en de school.

Figuur 3.5 Ervaren knelpunten afgelopen schooljaar (2013/2014) tussen apotheek en school

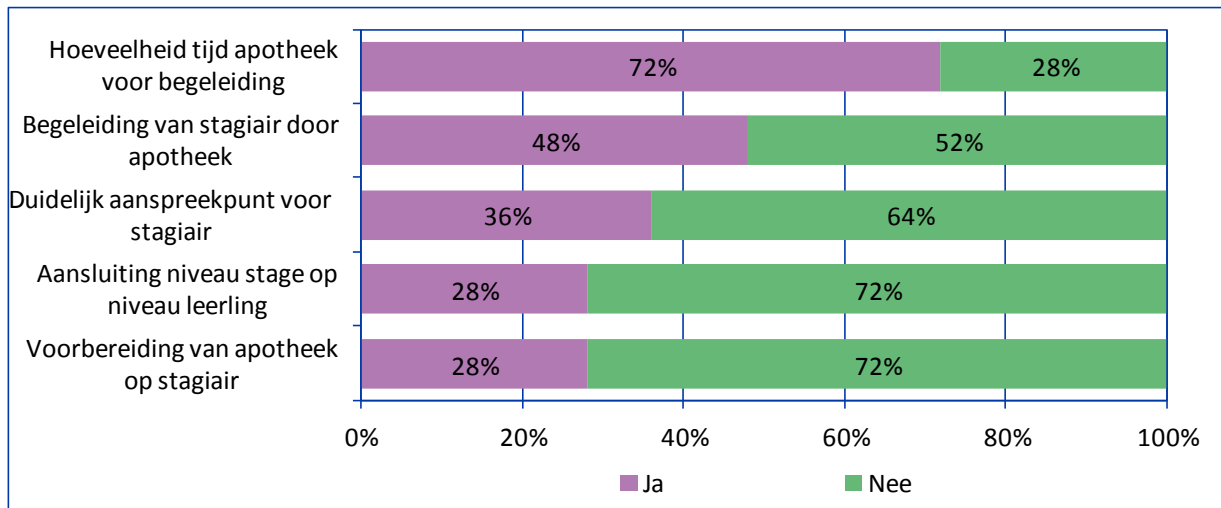

Base: Alle ROC's (N=25).

Iets meer dan een derde van de ROC's (36%) heeft knelpunten ervaren bij de administratieve verplichtingen van de apotheek rond de stage. Een duidelijk aanspreekpunt voor de school bij de apotheek wordt door een vijfde (20%) als knelpunt ervaren en de bereikbaarheid van de apotheek voor de school bij vragen en problemen door 16%.

De knelpunten die de ROC's ervaren als het gaat om het plaatsen en begeleiden van leerlingen tijdens de stage liggen meer bij de relatie tussen de apotheek en de stagiair. Bijna driekwart van de ROC's (72%) ervaart de hoeveelheid tijd die de apotheek steekt in de begeleiding van de stagiair als knelpunt. De daadwerkelijke begeleiding ziet iets minder dan de helft van de ROC's (48%) als knelpunt. Iets meer dan een derde (36%) merkt dat het soms ontbreekt aan een duidelijk aanspreekpunt voor de stagiair bij de apotheek. De voorbereiding van de apotheek op de stage en de aansluiting van het niveau van de stage op het niveau van de leerling worden beiden door iets meer dan een kwart (28%) als knelpunt gezien.

Figuur 3.6 Ervaren knelpunten afgelopen schooljaar (2013/2014) tussen stagiair en apotheek

Base: Alle ROC's (N=25).

Tweevijfde van de ROC's (40%) heeft het afgelopen schooljaar nog andere knelpunten ervaren bij het plaatsen en begeleiden van leerlingen tijdens de stage. Daarbij wordt vooral gerefereerd naar het moeizaam plaatsen van stagiairs. Een aantal maal wordt specifiek vermeld dat het vooral lastig is om eerstejaars te plaatsen of dat vanuit de keten waar de apotheek onder valt het aantal stagiairs wordt beperkt. Het kan daarbij zowel gaan om het aantal stagiairs, het soort stagiair (BOL of BBL) of de opleider (ROC, particulier of eigen opleiding).

ROC's over overige knelpunten

"Tegenwoordig merk je dat er aan alle kanten wordt bezuinigd op personeel in de apotheek. Dit heeft zijn weerslag op het plaatsen van leerlingen. Ze hebben geen tijd om een leerling te begeleiden is dan het antwoord. Daarom is het lastig om leerlingen te plaatsen. Het enthousiasme is weg in de apotheek om een leerling op te leiden, terwijl we in de toekomst wel assistentes nodig hebben."

"Apotheken hebben moeite met eerstejaars vanwege de minimale werkzaamheden voor een eerstejaars met het invoeren van de Robot en het wegvallen van de bereidingen."

"Er zijn altijd dezelfde apotheken bij die juist wel bereid zijn een eerstejaars leerling te willen opleiden. En ook zijn er een aantal die alleen maar een derdejaars willen. Probleem is dat ik deze apotheken wel nodig heb om mijn leerlingen te kunnen plaatsen."

"Vanuit de verschillende ketens zijn er centrale afspraken over het wel of niet plaatsen van een leerling. Bij sommige ketens zijn er bijvoorbeeld landelijke afspraken gemaakt zoals: de stagiair telt mee in het aantal fte's die de apotheek te besteden heeft. Hierdoor zijn stageplaatsen bij sommige ketens flink gekrompen."

Aan alle ROC's is gevraagd in hoeverre zij de in de tabel genoemde maatregelen nemen om eventuele knelpunten bij het plaatsen en begeleiden van leerlingen tijdens de stage op te lossen.

Tabel 3.2 Acties van ROC's om knelpunten op te lossen

N =	25
Zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt binnen de school	22
Leerlingen goed voorbereiden op een stage	22
Apotheken informeren wat wel en niet verwachten van stagiair	19
Eerstejaars een aangepast stageprogramma geven	11
Anders	6
Totaal	80

Base: Alle ROC's, aantal keer dat het antwoord is gegeven.

Vrijwel alle ROC's geven aan dat zij zorgen voor een duidelijk aanspreekpunt binnen de school en leerlingen goed voorbereiden op een stage. Driekwart van de ROC's informeert de apotheken over wat je wel en niet mag verwachten van een stagiair. Bijna de helft van de ROC's geeft de eerstejaars een aangepast stageprogramma.

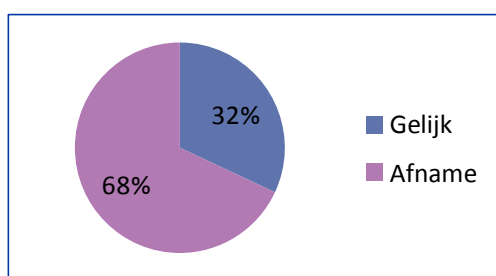
3.4. ROC's: Ontwikkeling afgelopen vier schooljaren (2010/2011 - 2013/2014)

Aan alle ROC's is gevraagd aan te geven welke ontwikkeling zij zien in de stageplaatsen die in de afgelopen vier schooljaren (2010/2011 tot en met 2013/2014) werden aangeboden. Daarbij is zowel gesproken over de kwantitatieve aansluiting als de kwalitatieve aansluiting. Met kwantitatief wordt bedoeld in hoeverre het aantal stageplaatsen aansluit bij het aantal leerlingen dat een stageplek nodig heeft. Met kwalitatief wordt bedoeld of het beschikbare aanbod vanuit apotheken past op de vraag naar stageplaatsen vanuit de school. Er kan hierbij worden gedacht aan het niveau van de leerlingen versus het niveau dat gevraagd wordt in de stageplaats, inhoudelijke behoefte van de leerlingen versus de mogelijkheden die er zijn binnen de stageplaatsen.

3.4.1. Ontwikkeling afgelopen vier schooljaren kwantitatief

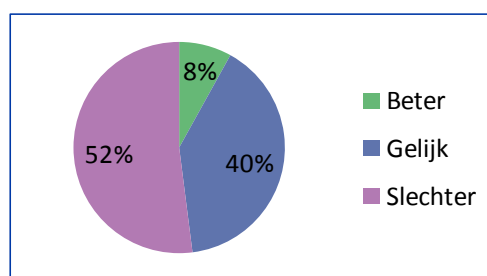
Als gekeken wordt naar de afgelopen vier schooljaren (2010/2011 tot en met 2013/2014), ziet tweederde van de ROC's (68%) een afname in het aantal stageplaatsen dat wordt aangeboden door apotheken. Geen enkele ROC geeft aan een toename te hebben gezien.

Figuur 3.7 Ontwikkeling aantal stageplaatsen

Base: Alle ROC's (N=25).

Figuur 3.8 Ontwikkeling kwant. aansluiting

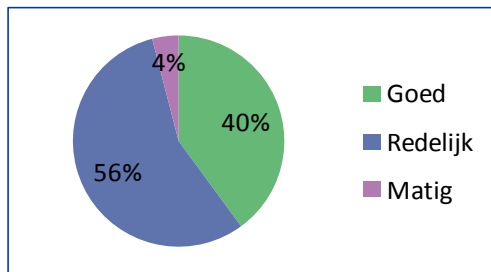
Base: Alle ROC's (N=25).

Tweevijfde van de ROC's (40%) ziet geen verandering in de kwantitatieve aansluiting in de afgelopen vier schooljaren. Iets meer dan de helft van de ROC's (52%) vindt dat de kwantitatieve aansluiting (veel) slechter is geworden. Als voornaamste reden hiervoor wordt genoemd dat de apotheken minder stageplaatsen aanbieden. Ter aanvulling wordt door een aantal ROC's vermeld dat de werkdruk in de apotheken de afgelopen jaren is toegenomen. Twee ROC's geven aan dat de kwantitatieve aansluiting beter is geworden, doordat het aantal leerlingen is afgenomen.

3.4.2. Ontwikkeling afgelopen vier schooljaren kwalitatief

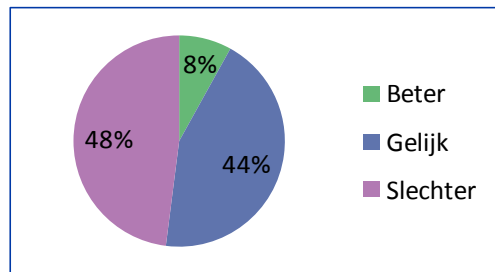
Iets meer dan de helft van de ROC's (56%) beoordeelt de kwalitatieve aansluiting tussen vraag naar en aanbod van stageplaatsen op dit moment als redelijk. Tweevijfde van de ROC's (40%) vindt de kwalitatieve aansluiting momenteel goed.

Figuur 3.9 Kwalitatieve aansluiting nu

Base: Alle ROC's (N=25).

Figuur 3.10 Ontwikkeling kwal. aansluiting

Base: Alle ROC's (N=25).

Ruim tweevijfde van de ROC's (44%) ziet geen verandering in de kwalitatieve aansluiting in de afgelopen vier schooljaren. Bijna de helft van de ROC's (48%) vindt dat de kwalitatieve aansluiting in die periode (veel) slechter is geworden. Een aantal ROC's geeft hiervoor als reden dat de werkdruk in de apotheek is toegenomen en dat er dus minder tijd is voor begeleiding. Ook wordt aangegeven dat het door een veranderende instroom van leerlingen (meer problematiek) soms moeilijk is voor een ROC om ervoor te zorgen dat de leerlingen een voldoende niveau hebben. Twee ROC's geven aan dat de kwalitatieve aansluiting beter is geworden.

ROC's over redenen dat kwalitatieve aansluiting slechter is geworden

"Apotheken willen leerlingen die goed kunnen rekenen, goed Nederlands spreken, initiatief tonen, gemotiveerd overkomen, geen hbo opleiding gaan volgen, et cetera. Kortom ze stellen nogal wat eisen. Als ROC doen we daar van alles aan. En volgens mij zijn de apotheken helemaal niet op de hoogte van Focus op Vakmanschap wat dit schooljaar start."

"Door de invoering van het Competentiegericht Onderwijs en een veranderde instroom van leerlingen is het moeilijker geworden voor onze opleiding om een voldoende niveau te blijven halen. Redenen: er zijn de laatste jaren meer probleemleerlingen (sociale en/of geestelijke problematiek), het instroomniveau vanuit het VMBO is duidelijk afgenomen, leerlingen hebben minder kennis."

"Het vak apothekersassistent is aan verandering onderhevig. De verschillen in de apotheken zijn groot. Dat maakt dat leerlingen niet altijd kunnen doen tijdens hun stage wat ze in de toekomst in de apotheek moeten doen. Ontslagmedicatie, baxteren, central filling, et cetera."

"Werkdruk in de apotheek."

3.5. ROC's: Komend schooljaar (2014/2015)

Alle ROC's hebben een schatting gegeven van het aantal leerlingen dat komend schooljaar (2014/2015) een stageplaats nodig heeft. In onderstaande tabel is ter vergelijking ook het aantal leerlingen weergegeven waarvoor het afgelopen schooljaar (2013/2014) stageplaatsen nodig waren.

De ROC's verwachten komend schooljaar gezamenlijk iets meer dan 2.000 stageplaatsen nodig te hebben voor BOL-leerlingen over alle leerjaren. Dat is in vergelijking met het voorgaande schooljaar een stijging van 15%.

Tabel 3.3 Aantal leerlingen komend schooljaar (2014/2015) stageplaats nodig

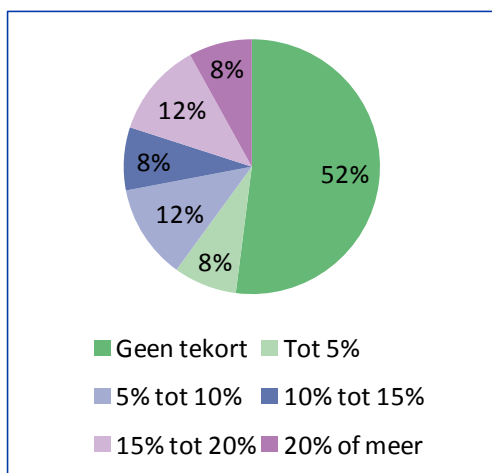
N =	BOL-leerweg 25		BBL-leerweg 13	
	2013/2014	2014/2015	2013/2014	2014/2015
Eerstejaars	734	913	149	116
Tweedejaars	579	665	160	119
Derdejaars	430	441	-	-
Totaal	1.743	2.019	309	235

Base: Alle ROC's met BOL-leerweg en alle ROC's met een BBL-leerweg.

De ROC's die de BBL-leerweg aanbieden, verwachten gezamenlijk 235 stageplaatsen nodig te hebben. Dat is een afname van ongeveer 25%. Bij één van de andere vragen heeft één van de ROC's aangegeven dat zij *"nu genoodzaakt (zijn) schooljaar 2014-2015 niet te starten met de BBL omdat voor deze leerlingen geen leerwerkplekken beschikbaar zijn"*.

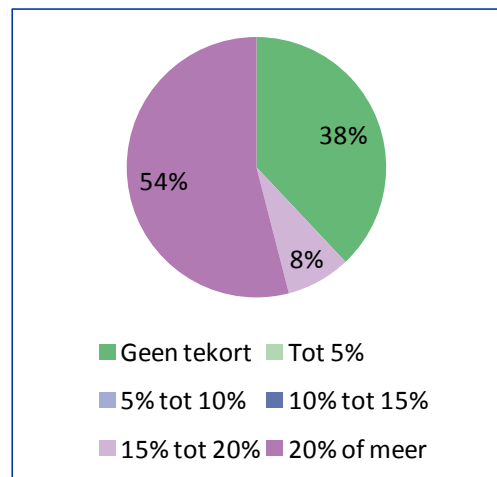
Iets meer dan de helft van de ROC's verwacht voor de BOL-leerweg komend schooljaar geen tekort aan stageplaatsen. De andere ROC's (48%) verwachten wel een tekort. Iets meer dan een kwart van de ROC's (28%) verwacht zelfs een tekort van meer dan 10% van het benodigde aantal stageplaatsen. De ROC's in de Randstad geven verhoudingsgewijs vaker aan een tekort aan BOL-stageplaatsen te verwachten en verwachten ook dat het tekort groter is.

Figuur 3.11 Indicatie tekort stageplaatsen BOL

Base: Alle ROC's met BOL-leerweg (N=25).

Figuur 3.12 Indicatie tekort stageplaatsen BBL

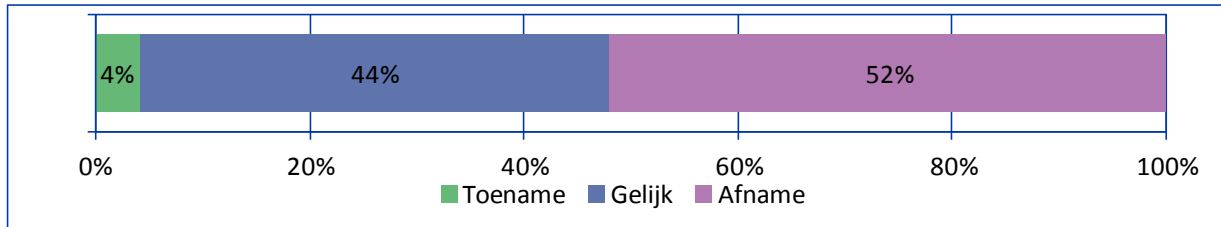
Base: Alle ROC's met een BBL-leerweg (N=13).

Bij de ROC's die een BBL-leerweg aanbieden wordt een groter tekort verwacht. Ruim de helft van deze ROC's (54%) verwacht dat het tekort 20% of meer van het benodigde aantal stageplaatsen betreft. Bijna tweevijfde van de ROC's (38%) verwacht geen tekort. Er zijn geen verschillen te zien tussen de ROC's als naar regio wordt gekeken.

3.6. ROC's: Ontwikkeling op langere termijn

Ruim tweevijfde van de ROC's (44%) denkt dat het aantal stageplaatsen dat door apotheken wordt aangeboden de komende jaren gelijk zal blijven.

Figuur 3.13 Ontwikkeling aantal stageplaatsen komende jaren

Base: Alle ROC's (N=25).

Iets meer dan de helft van de ROC's (52%) denkt dat het aantal stageplaatsen de komende jaren zal afnemen. De ROC's in de Randstad geven verhoudingsgewijs vaker aan een afname te verwachten van het aantal stageplaatsen dat door apotheken wordt aangeboden.

De belangrijkste redenen die de ROC's geven voor de verwachte afname, zijn veelal de knelpunten die al eerder door de ROC's zijn benoemd. De ROC's denken dat de veranderingen en bezuinigingen in de apotheken ervoor zorgen dat de werkdruk verder toe zal nemen waardoor de bezetting in de apotheek onder druk staat. Hierdoor is er minder tijd en minder personeel beschikbaar om stagiairs te begeleiden. Ook wordt wederom het beleid van een aantal ketens ten aanzien van de plaatsing van stagiairs genoemd.

ROC's over redenen waarom het aantal stageplaatsen afneemt de komende jaren

"Bezuinigingen in de gezondheidszorg treft ook de apotheken. Minder personeel dus minder tijd om een leerling te begeleiden. Central filling, total filling, 1e uitgifte gesprek, 2e uitgifte gesprek, et cetera. De apothekersassistent heeft het druk."

"Door samengaan van apotheken en/of sluiting. Door aannamebeleid van ketenapotheken is er geen ruimte voor stagiairs."

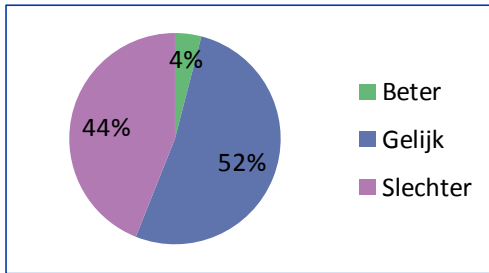
"Omdat processen meer gedigitaliseerd zullen worden bijvoorbeeld pillen uit de 'muur' waardoor er wellicht minder personeel en minder stagiairs nodig zijn. Misschien door schaalvergroting minder apotheken?"

"Opgelegde regels door de 'ketens'. Dit beperkt apotheken in het kunnen bieden van begeleiding aan stagiairs."

"Vooral het aantal BBL-plekken, te duur voor de apotheken en te weinig tijd / capaciteit voor begeleiding."

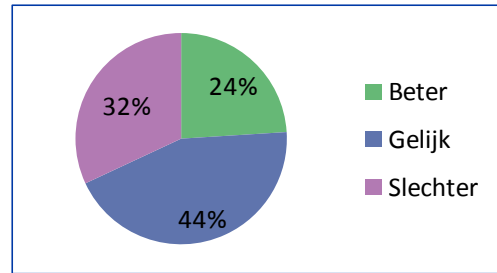
Iets meer dan de helft van de ROC's (52%) denkt dat de kwantitatieve aansluiting de komende jaren gelijk zal blijven. Ruim tweevijfde (44%) denkt dat deze aansluiting slechter zal worden. De voornaamste reden hiervoor is dat apotheken minder stageplaatsen zullen aanbieden. Ook wordt genoemd dat het de verwachting is dat het aantal leerlingen zal toenemen. Dit ligt in lijn met de eerdere uitkomsten waar een toename zichtbaar was van het aantal stageplaatsen dat de ROC's naar verwachting nodig hebben voor komend schooljaar (tabel 3.3).

Figuur 3.14 Ontwikkeling kwant. aansluiting

Base: Alle ROC's (N=25).

Figuur 3.15 Ontwikkeling kwal. aansluiting

Base: Alle ROC's (N=25).

Ruim tweevijfde van de ROC's (44%) denkt dat de kwalitatieve aansluiting hetzelfde zal blijven. Een derde (32%) verwacht een verslechtering. Wederom wordt hier verwezen naar de toenemende werkdruk waardoor er minder tijd is voor begeleiding en dat er toenemende eisen worden gesteld aan het werken in de apotheek. Een kwart (24%) verwacht een verbetering van de kwalitatieve aansluiting voornamelijk door verbeteringen en vernieuwingen in het onderwijs.

ROC's over redenen waarom de kwalitatieve aansluiting verslechtert de komende jaren

"De eisen die aan het werk in de apotheek worden gesteld, worden steeds hoger. Studenten hebben tijd nodig om zich te ontwikkelen naar een beginnend beroepsbeoefenaar."

"Door de toenemende werkdruk is het lastig om tijd vrij te maken voor de begeleiding van een stagiair. Een eerstejaars student vraagt meer begeleiding dus zal de voorkeur voor een tweedejaars of derdejaars student toenemen en de vraag naar een eerstejaars student afnemen."

"Er komt een nieuw kwalificatiedossier, veel veranderingen dus. Motivatie en kennis daalt van studenten, terwijl in de apotheek veel gevraagd wordt."

ROC's over redenen waarom de kwalitatieve aansluiting verbetert de komende jaren

"De stageplaatsen reageren steeds beter op de behoeften van de leerlingen Wij investeren in werkveldbijekomsten om stagebegeleiders zich te laten bekwamen in afnemen van examens."

"Ik hoop dat de extra onderwijsuren die er door de invoering van het Focus op Vakmanschap beschikbaar komen tot een kwaliteitsverbetering van het onderwijs leiden."

"Invoering nieuw kwalificatiedossier en daarbij vernieuwing van het onderwijs."

"Onderwijs wordt regelmatig bijgesteld. Er is overleg met het werkveld hierover."

"ROC doet er alles aan om gemotiveerde leerlingen aan te nemen en ze het onderwijs aan te bieden wat aansluit bij de wens van de apotheek."

Opvallend is dat wat het ene ROC als een bedreiging ziet voor de kwalitatieve aansluiting, volgens het andere ROC een kans is om de kwalitatieve aansluiting juist te verbeteren.

3.7. ROC's: Behoeftte aan ondersteuning

Op de vraag of de ROC's behoefte hebben aan ondersteuning bij het plaatsen en begeleiden van leerlingen tijdens de stage, antwoordt tweevijfde bevestigend. Deze ROC's hebben vooral behoefte aan ondersteuning bij het werven van stageplaatsen en het overtuigen van apothekers dat ook zij

moeten investeren in de toekomst. Hierbij worden met name de SBA en de KNMP genoemd als organisaties die deze ondersteuning zouden moeten bieden.

ROC's over behoefte aan ondersteuning

"Apotheken en ketens doordringen van het feit dat ze ook in de toekomst goed opgeleid personeel nodig hebben. Stagiairs begeleiden is je richten op de toekomst. Daarin moet je investeren, dus minder korte termijn denken."

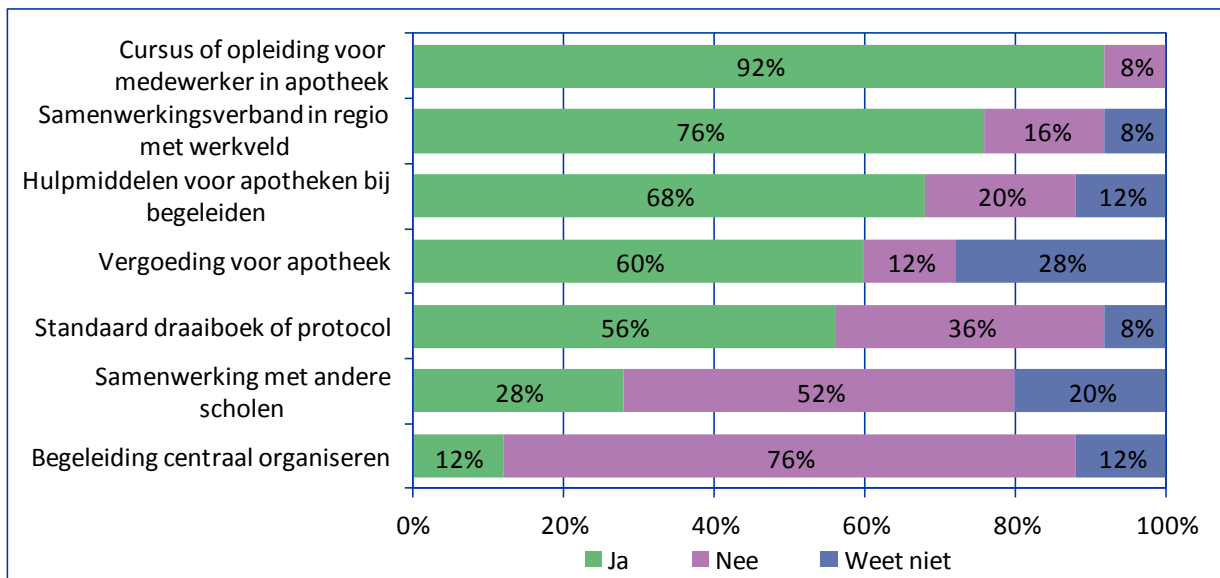
"Er is geen behoefte op het gebied van begeleiden, maar het zou wel fijn zijn als we "de deur" weer open zouden kunnen krijgen om weer leerlingen te plaatsen bij een keten."

"Het zou erg prettig zijn als de SBA als organisatie zich gaat inzetten voor alle regio's in Nederland. Dit zou een goede rol kunnen zijn van de regiomanagers."

"Via de SBA beter geïnformeerd worden over mogelijkheden van het vinden van een stageplek en ondersteuning bij sollicitaties."

Aan de ROC's is een lijst met mogelijke vormen van ondersteuning voorgelegd met de vraag of zij aan deze ondersteuning behoefte hebben bij het plaatsen en begeleiden van leerlingen.

Figuur 3.16 Behoeftte aan ondersteuning geholpen

Base: Alle ROC's (N=25).

Bijna alle ROC's (92%) hebben behoefte aan een cursus of opleiding voor de medewerker in de apotheek die stagiairs begeleidt. Opgemerkt moet worden dat een dergelijke cursus al wordt aangeboden door de SBA. Het is dan ook de vraag of de ROC's niet weten dat dit beschikbaar is of dat zij van mening zijn dat begeleiders in de apotheek een dergelijke cursus zouden moeten volgen.

Driekwart (76%) wil graag een samenwerkingsverband in de regio tussen scholen en het werkveld. Tweederde (68%) heeft behoefte aan hulpmiddelen voor apotheken voor begeleiden en beoordelen van stagiairs. Van een vergoeding voor de apotheek is drievijfde van de ROC's (60%) voorstander en van een standaard draaiboek of protocol 56%. Aan samenwerking met andere scholen en het centraal organiseren van begeleiding lijkt minder behoefte (28% en 12%).

3.8. ROC's: Apotheken die geen stageplaatsen aanbieden

Het is bekend dat een deel van de apotheken geen stageplaatsen aanbiedt. Volgens de ROC's zijn de belangrijkste redenen hiervoor de toenemende werkdruk en bezuinigingen waardoor de bezetting onder druk staat. Dit zijn dezelfde redenen die de ROC's aandragen voor de afname van het aantal stageplaatsen in de afgelopen schooljaren en in de toekomst. Daarnaast wordt vermeld dat een aantal apotheken een eigen opleiding heeft en dus niet bereid is leerlingen van het ROC een stageplaats te bieden. Tenslotte zijn er ROC's die aangeven dat apotheken vanuit de keten waarvan zij onderdeel uitmaken, wordt opgelegd dat zij een beperkt aantal of alleen een bepaald soort stagiair (leerweg of opleider) mogen plaatsen.

ROC's over redenen waarom apotheken geen stageplaatsen aanbieden

"Apotheek heeft een eigen opleiding of via particuliere opleidingen. Apotheek wil verkort traject en eigen selectie van leerlingen. Apotheek heeft geen tijd voor de begeleiding, moet te veel hierin investeren (geen zin in). Gedoe met stagevergoeding."

"Apotheken geven aan dat de werkdruk te hoog is om stagiairs te plaatsen. Apotheken geven aan dat hun keten hen verbiedt stagiairs te plaatsen."

"Personele bezetting is te laag voor goede begeleiding stagiair."

De ROC's geven aan dat hun rol bij het vergroten van het aantal apotheken dat stageplaatsen aanbiedt voor de opleiding apothekersassistent vooral moet worden gezocht in onderhouden van contact met het werkveld. Enerzijds gaat het daarbij om het geven van voorlichting en informatie. Anderzijds moet de communicatie gericht zijn op het onderhouden van een goede relatie tussen school en apotheek. Deze relatie moet ervoor zorgen dat behoeften van zowel de scholen als de apotheken op elkaar worden afgestemd. Ook zien de ROC's het als hun taak om de apotheken zo goed mogelijk voor te bereiden op en te ondersteunen c.q. te begeleiden bij de stage in de hoop dat hierdoor meer apotheken stageplaatsen zullen aanbieden.

ROC's over wat zij als school kunnen doen zodat meer apotheken stageplaatsen aanbieden

"Goede voorlichting en goede contacten met apotheek."

"Een goede band opbouwen en onderhouden met de apothekers."

"Goede informatie geven over hoe apothekersassistenten worden opgeleid. Samenwerken op het gebied van begeleiden. Snel bereikbaar zijn voor vragen en problemen bij de begeleiding van studenten. Scholing bieden aan werkbegeleiders. Wijzen op de belastingmaatregel dat je als leerbedrijf dat studenten opleidt een vergoeding (belastingvoordeel) kan krijgen. "

"Een aantal keren bijeenkomsten organiseren waar school en werkveld ideeën met elkaar uitwisselen en elkaar ontmoeten. Dus meer betrekken bij de school en de opleiding. "

"Opleiding beter laten aansluiten op de praktijk, goede PR."

"Informatieavonden organiseren, gestructureerde opdrachten/handleiding voor begeleiders, flexibiliteit in stagedagen. "

"Begeleidingsinstrument aanbieden, zodat dit weinig tijd vergt in de apotheek. "

Hoofdstuk 4. Apothekers: het aanbod van stageplaatsen

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten besproken van de enquête onder de apotheken. De uitkomsten zijn gebaseerd op de antwoorden van 1.179 apotheken (gewogen N = 1.180).

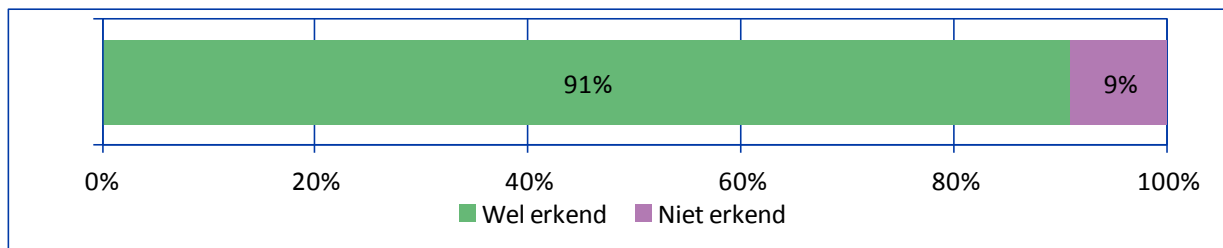
Naast deze inleiding bestaat dit hoofdstuk uit vijf paragrafen. Deze zijn:

- 4.2 Achtergrond apotheken,
- 4.3 Apotheken: Afgelopen schooljaar (2013/2014),
- 4.4 Apotheken: Voorgaande drie schooljaren (2010/2011 - 2012/2013),
- 4.5 Apotheken: Stageplaatsen in de toekomst en
- 4.6 Apotheken: Behoeftte aan ondersteuning.

4.2. Achtergrond apotheken

Negen op de tien apotheken die hebben meegedaan aan het onderzoek (91%) zijn erkend als leerwerkbedrijf door Calibris (verantwoordelijk voor de erkenning en kwaliteit van leerbedrijven in de sectoren zorg, welzijn en sport). Bijna een kwart van de apotheken (23%) kan niet aangegeven voor welke leerweg zij een erkenning hebben. Drievijfde van de apotheken (61%) geeft aan zowel een erkenning voor een BOL-plaats als een BBL-plaats te hebben. Het grootste deel van de apotheken die niet erkend zijn (83%), is ook in de voorgaande drie schooljaren niet erkend geweest als leerwerkbedrijf.

Figuur 4.1 Erkend als leerwerkbedrijf

Base: Alle apotheken (N=1.180).

Bijna een derde van de apotheken (30%) die niet erkend zijn, geeft aan dat de apotheek niet geschikt is om stageplaatsen aan te bieden. Het gaat dan bijvoorbeeld om dienstapotheken, servicepunten en bereidingsapotheken. Een klein deel van de apotheken (11%) geeft aan recent geopend te zijn en daardoor nog niet klaar te zijn geweest om stageplaatsen aan te bieden. 15% van de apotheken geeft aan dat zij meerdere vestigingen hebben en dat de andere vestiging stageplaatsen aanbiedt.

Tabel 4.1 Motivatie geen erkenning

N =	109
Te weinig capaciteit / tijd om te begeleiden	38%
Niet geschikt	30%
Andere vestiging biedt stageplaatsen aan	15%
Recent geopend / nog niet zo lang open	11%
Overig	18%
Weet niet / geen antwoord	11%
Totaal	123%

Base: Apotheken die niet erkend zijn, m.a.m.

Bijna tweevijfde van de apotheken geeft aan dat er te weinig capaciteit of tijd is om stagiairs te begeleiden. Dit komt ofwel doordat het een kleine apotheek betreft ofwel omdat de werkdruk hoog is.

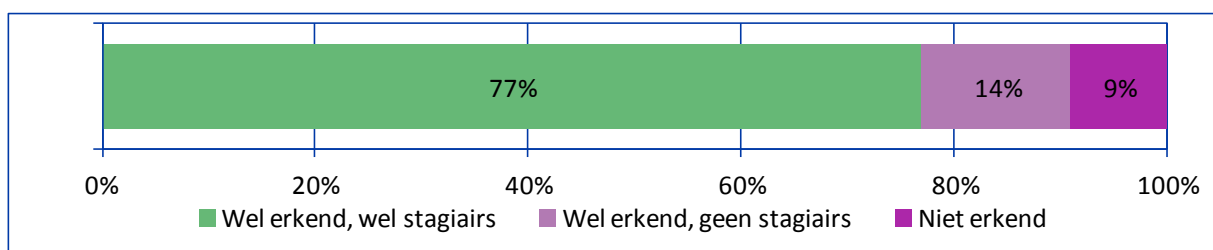
4.3. Apotheken: Afgelopen schooljaar (2013/2014)

Ten aanzien van het afgelopen schooljaar is niet alleen gesproken over de aantallen stagiairs, maar is ook ingegaan op aspecten en knelpunten bij het plaatsen en begeleiden van stagiairs.

4.3.1. Aanbieden stageplaatsen afgelopen schooljaar (2013/2014)

Driekwart van alle ondervraagde apotheken heeft het afgelopen schooljaar één of meer stagiairs gehad. Een kwart heeft het afgelopen jaar geen stagiair gehad. In de regio Noord hebben meer apotheken dan gemiddeld het afgelopen schooljaar stagiairs gehad. In de regio Middenwest ligt dit lager dan gemiddeld. De bijlage bevat een overzicht van de regio-indeling.

Figuur 4.2 Stagiairs afgelopen schooljaar (2013/2014)

Base: Alle apotheken (N=1.180).

Van de apotheken die wel erkend zijn als leerwerkbedrijf maar het afgelopen schooljaar geen stagiairs hebben gehad, geeft 30% aan dat zij het afgelopen jaar geen aanvragen of aanbod van stagiairs hebben gehad. Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken is dat 4%.

Tabel 4.2 Motivatie wel erkend afgelopen schooljaar geen stagiairs

N =	167
Te weinig capaciteit / tijd om te begeleiden	35%
Geen aanvragen / aanbod van stagiairs gehad	30%
Personele wisselingen / problemen met bezetting	12%
Situatie staat het tijdelijk niet toe: reorganisatie, verhuizing, verbouwing, etc.	9%
Negatieve ervaring met of over opleiding c.q. stagiairs	7%
Overig	28%
Weet niet / geen antwoord	1%
Totaal	122%

Base: Apotheken die wel erkend zijn maar afgelopen schooljaar geen stagiairs hadden, m.a.m.

Iets meer dan een derde van deze apotheken (35%) geeft aan dat er te weinig capaciteit of tijd is om stagiairs te begeleiden. Een vijfde van de erkende apotheken heeft het afgelopen schooljaar geen stagiairs gehad omdat de situatie in de apotheek dat niet toeliet. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door problemen met de personele bezetting bijvoorbeeld door ziekte en verlof. Anderzijds betreft het apotheken waar een verbouwing, verhuizing of reorganisatie plaatsvond.

Apotheken die wel erkend zijn over redenen om afgelopen schooljaar geen stagiairs te hebben

“Er was enerzijds geen aanbod. Anderzijds zat ik zelf vorig jaar met wat ziekten waardoor ik onvoldoende bezetting had. Er moet wel voldoende personeel zijn om iemand op te leiden.”

“Wij bieden stageplaatsen aan maar hebben al een aantal jaren geen stagiairs gehad omdat de scholen ons niet benaderen. Stagiairs melden zich niet bij ons aan. We hebben zelf contact gezocht maar zonder resultaat. Het ligt ook aan het aanbod. Ik ben daar heel kritisch in. Wij zijn geen kleuterschool. Het niveau van de leerlingen is soms erg laag.”

“Vanwege de hoge werkdruk was er te weinig tijd om stagiairs te kunnen begeleiden.”

4.3.2. Contact en motivatie aanbieden stageplaatsen afgelopen schooljaar (2013/2014)

Driekwart van de apotheken (75%) die het afgelopen schooljaar een stagiair hebben gehad, is benaderd door het ROC of een andere opleider. Iets meer dan de helft (53%) is benaderd door de stagiair zelf.

Tabel 4.3 Manier in contact gekomen met stagiair

N =	904
Benaderd door ROC of andere opleider	75%
Benaderd door stagiair	53%
Zelf actief gezocht: ROC benaderd of andere opleider	4%
Zelf actief gezocht: melden op een website	1%
Zelf actief gezocht op een andere manier (advertentie, collega, medewerker)	1%
Andere manier	1%
Totaal	135%

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar stagiairs hadden, m.a.m.

Een derde van de apotheken (34%) die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, geeft aan het belangrijk te vinden dat er mede met het oog op de toekomst voldoende en kwalitatief goede apothekersassistenten worden opgeleid. Een vijfde vindt het belangrijk dat leerlingen werkervaring op kunnen doen. Eén op de tien apotheken (11%) geeft aan het opleiden van assistenten te zien als één van de taken die bij een apotheek hoort. Daarnaast is het ook een manier om aan nieuw personeel te komen (11%) en zijn stagiairs een (goedkope) aanvulling op het personeel (11%).

Tabel 4.4 Motivatie afgelopen schooljaar stagiairs

N =	904
Belangrijk dat apothekersassistenten worden opgeleid	34%
Belangrijk dat leerlingen werkervaring opdoen	20%
Benaderd door opleiding/stagiair of samenwerking met opleiding (goedkope) aanvulling op personeel / extra hulp	17%
Manier om aan nieuw personeel te komen	11%
Taak / maatschappelijke verantwoordelijkheid van de apotheek	11%
Beleid om leerwerkplek te zijn / altijd stagiairs te hebben	10%
Overig	20%
Weet niet / geen antwoord	2%
Totaal	135%

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar stagiairs hadden, m.a.m.

Apotheken over redenen om afgelopen schooljaar stagiairs te hebben

“Een aantal handjes erbij kan nooit kwaad. En als er eventueel een vacature vrij komt, dan heb je altijd al iemand die je kent bij de hand. Ook is het belangrijk om een rol te spelen in het helpen opleiden van nieuwe apothekersassistenten.”

“Het is belangrijk stageplaatsen aan te bieden, om te borgen dat er ook in de toekomst voldoende goed gekwalificeerde medewerkers beschikbaar blijven.”

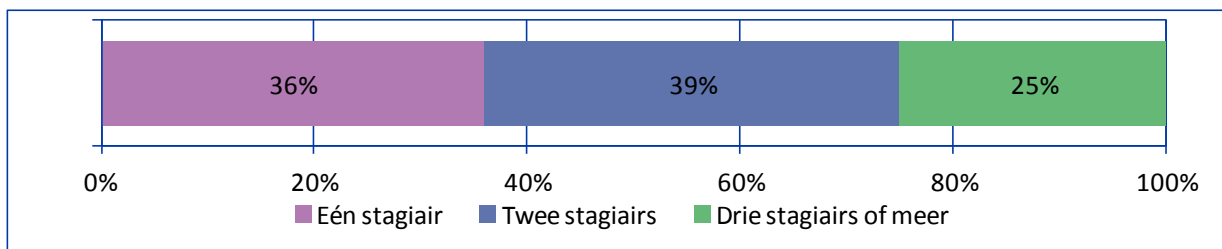
“Het is mijn verantwoordelijkheid om stagiairs te plaatsen. Het is ook belangrijk om studenten de mogelijkheid te bieden in de praktijk ervaring op te doen.”

“Wij hebben altijd een stagiair lopen. Ik vind het prettig om iemand op die manier op te leiden en meestal blijven ze bij ons in dienst.”

4.3.3. Aantallen en soorten stagiairs afgelopen schooljaar (2013/2014)

Ruim een derde van de apotheken (36%) die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, heeft het afgelopen jaar één stagiair gehad. Bijna tweevijfde (39%) heeft twee stagiairs gehad en een kwart heeft drie of meer stagiairs gehad.

Figuur 4.3 Aantal stagiairs afgelopen schooljaar

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar stagiairs hadden (N=904).

De 904 apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, hadden samen 1.839 stagiairs. Dat was gemiddeld genomen twee stagiairs per apotheek. In de regio Oost was het gemiddeld aantal stagiairs per apotheek met 2,5 hoger dan gemiddeld.

Tabel 4.5 Aantal stagiairs afgelopen schooljaar (2013/2014)

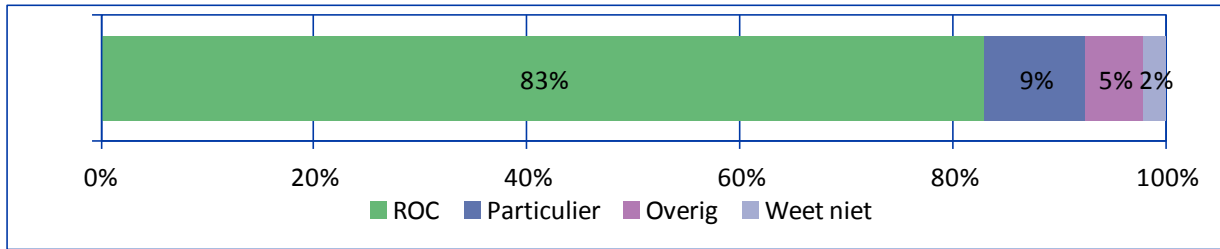
	Apotheken afgelopen schooljaar stagiairs	Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken
Totaal aantal stagiairs	1.839	-
Gemiddeld aantal stagiairs	2,0	1,6

Als we het totaal aantal stagiairs van het afgelopen schooljaar terugrekenen naar alle ondervraagde apotheken, komen we op een gemiddelde van 1,6 stagiairs per apotheek.

Aan de apotheken is gevraagd om voor maximaal 5 stagiairs aan te geven welke leerweg zij volgden, in welk jaar van de opleiding zij zaten en of zij de opleiding via een ROC of een particuliere opleiding volgden. Dit betekent dat de volgende uitkomsten betrekking hebben op 1.813 stagiairs.

De meeste stagiairs (83%) die de apotheken het afgelopen jaar hebben gehad, volgden hun opleiding bij een ROC. Bijna één op de tien stagiairs was afkomstig van een particuliere opleiding.

Figuur 4.4 Opleidingsinstituut afgelopen schooljaar (2013/2014)

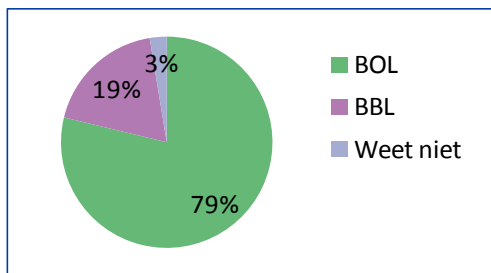

Base: Uitkomsten gebaseerd op maximaal vijf stagiairs per apotheek (N=1.813).

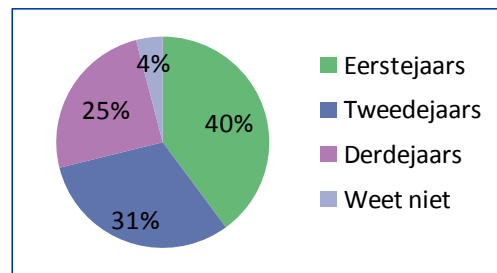
Hoewel niet van alle 1.839 stagiairs gevraagd is van welk opleidingsinstituut de stagiair afkomstig is en bij een klein deel van de stagiairs dit onbekend is, kan indicatief wel worden aangegeven dat bij de ondervraagde apotheken in het afgelopen schooljaar (2013/2014) tussen de 1.500 tot 1.600 stagiairs afkomstig waren van het ROC.

Bijna viervijfde van de stagiairs (79%) volgde de BOL-leerweg. Het grootste deel van de stagiairs (40%) zat in het eerste leerjaar. Bijna een derde (31%) zat in het tweede leerjaar.

Figuur 4.5 Leerweg schooljaar 2013/2014

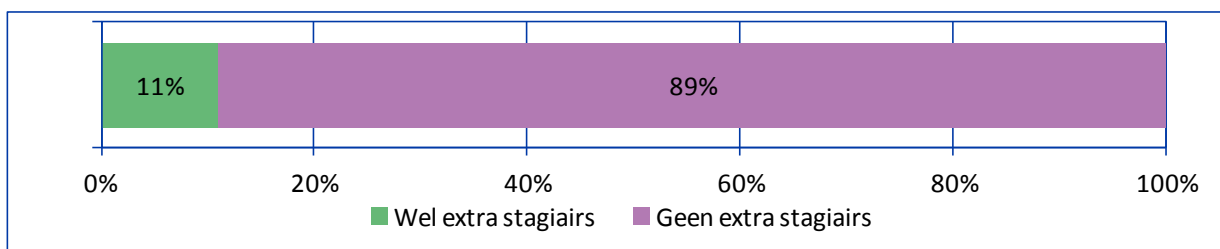
Figuur 4.6 Leerjaar schooljaar 2013/2014

Base: Uitkomsten in beide figuren gebaseerd op maximaal vijf stagiairs per apotheek (N=1.813).

Het blijkt dat ongeveer één op de tien apotheken (11%) die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, extra stagiairs had kunnen plaatsen. Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken is dat 8%. Bij de meeste apotheken ging het om één extra stagiair. Tezamen geven de 904 apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hadden aan dat zij 138 extra stagiairs hadden kunnen plaatsen.

Figuur 4.7 Plaatsen extra stagiairs afgelopen schooljaar (2013/2014)

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar stagiairs hadden (N=904).

De voornaamste reden dat niet alle stageplaatsen bij deze apotheken zijn ingevuld, is omdat zij geen aanbod van extra stagiairs hebben gekregen. Er was volgens hen geen behoefte meer aan stageplaatsen voor leerlingen.

Tabel 4.6 Reden overschot stageplaatsen

N =	97
Geen aanvragen / aanbod van extra stagiairs gehad	81%
Uitval van stagiair	8%
Extra plek als er geen overlap in dagen zit	6%
Overig	5%
Totaal	100%

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar extra stagiairs hadden kunnen plaatsen.

Apotheken over redenen overschot stageplaatsen

“We hebben niet meer aanvragen gehad voor een BOL-stageplaats, wel voor BBL-stageplaatsen. Maar omdat we deze stagiairs in dienst moeten nemen en daar geen geld voor is, wijs ik deze mensen altijd af.”

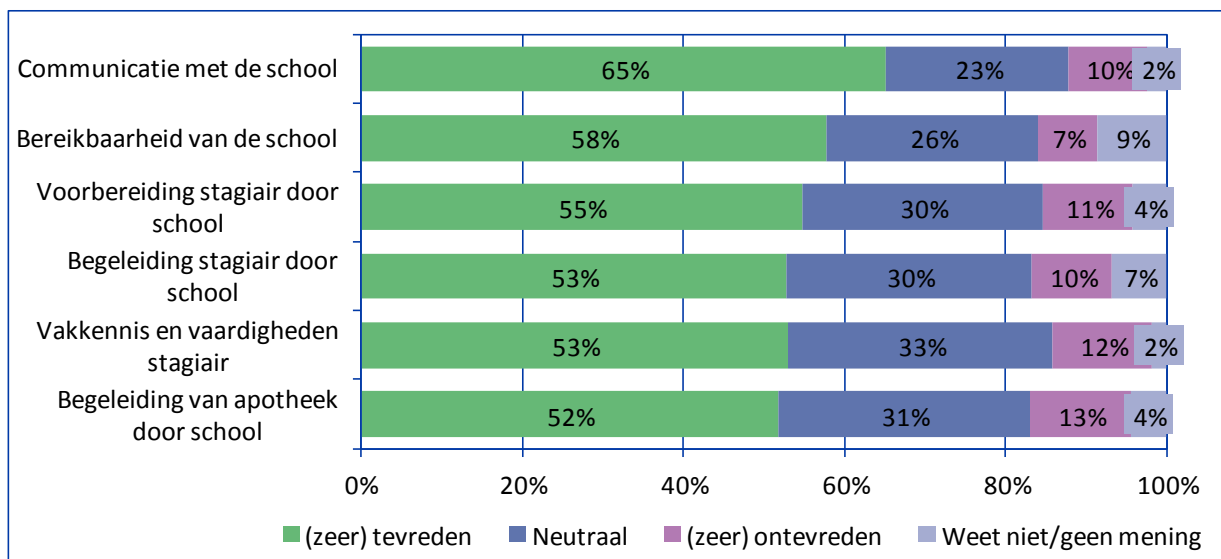
“Er was ruimte voor een eerstejaars die dan in mei zou starten. Maar ik kreeg geen aanvraag vanuit het ROC. Ik heb nog het ROC gemaïld of ze geen behoefte hadden, er bleek niemand uit deze regio te komen.”

“Ik kan niet op dezelfde stagedagen stagiairs begeleiden, wel op andere dagen.”

4.3.4. Tevredenheid en knelpunten afgelopen schooljaar (2013/2014)

Aan de apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, is een lijst met aspecten voorgelegd die betrekking hebben op het plaatsen en begeleiden van stagiairs. Gevraagd is om aan te geven in hoeverre zij hierover tevreden zijn als het gaat om het afgelopen schooljaar (2013/2014).

Figuur 4.8 Tevreden aspecten plaatsen en begeleiden stagiairs afgelopen schooljaar (2013/2014)

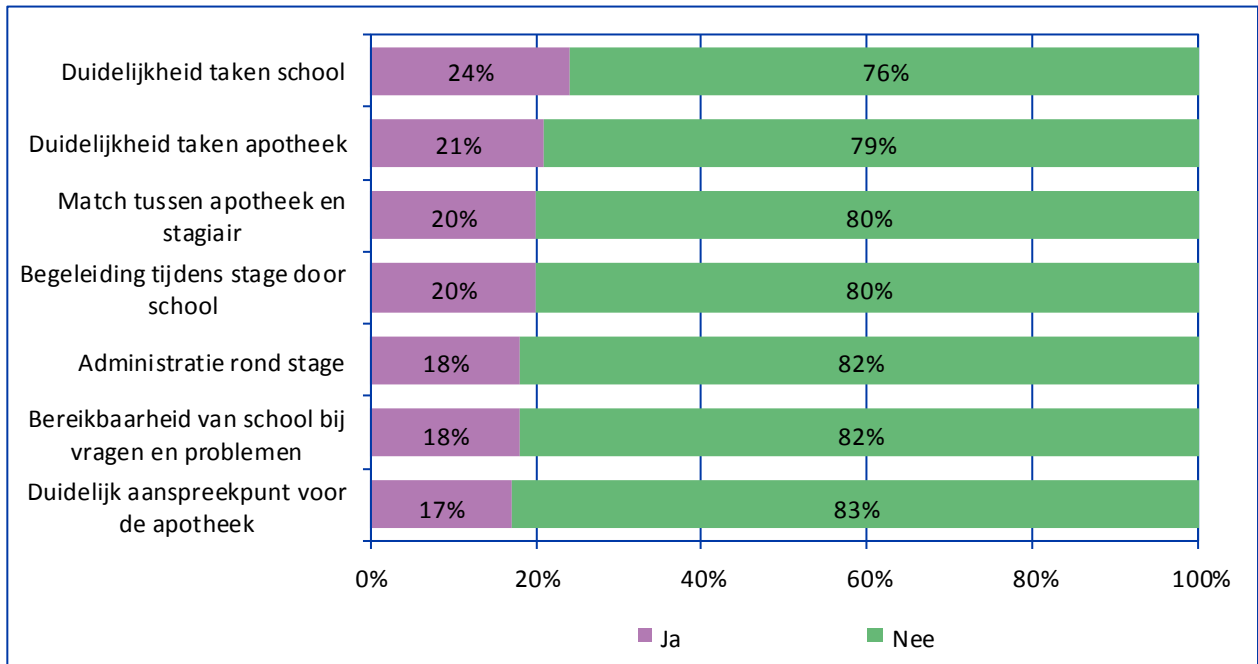

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar stagiairs hadden (N=904).

Bij alle voorgelegde aspecten is de helft of meer van de apotheken (zeer) tevreden. Het aantal apotheken dat (zeer) ontevreden is, ligt bij ieder aspect zo rond de 10%.

Aan de apotheken die het afgelopen schooljaar (2013/2014) stagiairs hadden, is gevraagd of zij het afgelopen schooljaar knelpunten hebben ervaren bij het plaatsen en begeleiden van stagiairs. De voorgelegde knelpunten zijn in drie groepen in te delen. In de volgende figuur staan mogelijke knelpunten tussen de apotheek en de school.

Figuur 4.9 Ervaren knelpunten afgelopen schooljaar (2013/2014) tussen apotheek en school

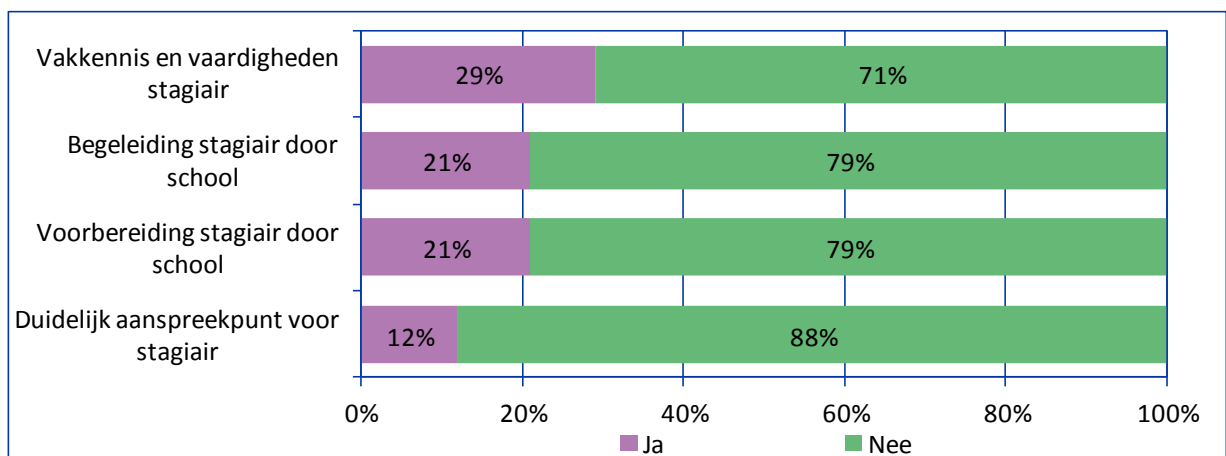

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar stagiairs hadden (N=904).

De voorgelegde knelpunten worden ieder door circa een vijfde van de apotheken ook als zodanig ervaren. Bijna een kwart van de apotheken (24%) vindt dat de taken en verantwoordelijkheden van de school tijdens de stage niet duidelijk waren. De duidelijkheid over taken en verantwoordelijkheden van de apotheek tijdens de stage wordt door een vijfde (21%) als knelpunt gezien.

Bijna drie op de tien apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hebben gehad, ervaart de vakkennis en vaardigheden van de stagiair als een knelpunt. Een vijfde (21%) ziet de begeleiding van de stagiair tijdens de stage door de school en de voorbereiding van de stagiair door de school op de stage als knelpunt.

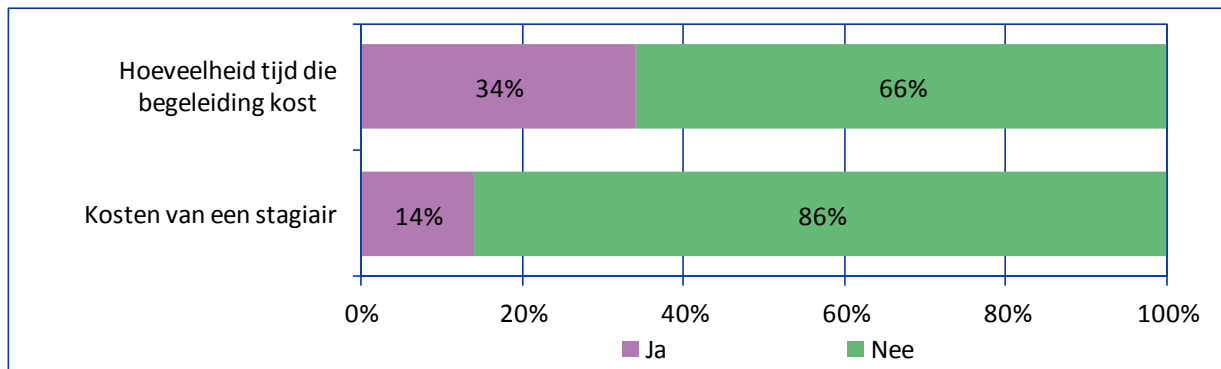
Figuur 4.10 Ervaren knelpunten afgelopen schooljaar (2013/2014) tussen stagiair en school

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar stagiairs hadden (N=904).

Met 34% wordt de hoeveelheid tijd die begeleiding van een stagiair de apotheek kost gezien als grootste knelpunt. De kosten van een stagiair wordt door 14% als knelpunt ervaren.

Figuur 4.11 Ervaren knelpunten afgelopen schooljaar (2013/2014) overig

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar stagiairs hadden (N=904).

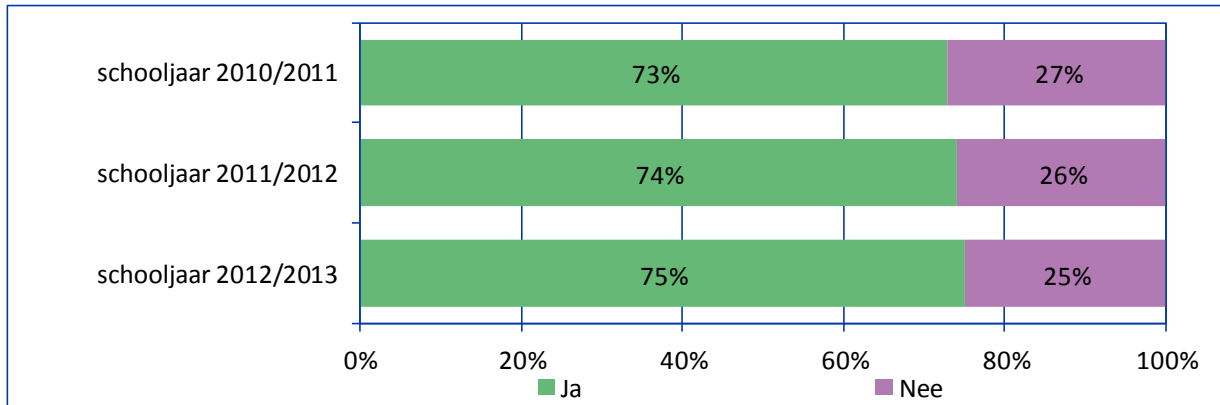
7% van de apotheken heeft het afgelopen schooljaar nog andere dan de voorgelegde knelpunten ervaren bij het plaatsen en begeleiden van stagiairs. Daarbij wordt vooral gerefereerd naar het niveau van de stagiair, slechte beheersing van de Nederlandse taal, slechte communicatieve vaardigheden van de stagiair en slechte motivatie/werkmentaliteit. Een ander deel van de knelpunten heeft te maken met de opdrachten. Die sluiten niet goed aan op de praktijk of zijn onduidelijk. Daarnaast vindt een aantal apotheken dat de organisatie en het niveau van sommige opleidingen niet goed is. Bij het niveau van de opleiding wordt alleen verwezen naar de particuliere opleidingen en niet naar de ROC's.

4.4. Apotheken: Voorgaande drie schooljaren (2010/2011 - 2012/2013)

Aan de apotheken is gevraagd of zij in de drie voorgaande schooljaren (2010/2011, 2011/2012 en 2012/2013) stagiairs hebben gehad van de opleiding apothekersassistent en zo ja, om hoeveel stagiairs het daarbij ging. Indien de apotheek dit niet exact wist, is gevraagd een schatting te geven.

Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken blijkt dat het percentage apotheken dat stagiairs heeft gehad vrijwel stabiel is. In alle drie de voorgaande schooljaren heeft rond de driekwart van de apotheken stagiairs gehad.

Figuur 4.12 Stagiairs in de drie voorgaande schooljaren

Base: Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken.²

93% van de apotheken die het afgelopen schooljaar (2013/2014) stagiairs heeft gehad, heeft ook in minimaal één van de drie voorgaande schooljaren stagiairs gehad. Iets meer dan vijfde (81%) heeft zelfs alle drie de voorgaande schooljaren stagiairs gehad.

Tabel 4.7 Uitsplitsing stagiairs voorgaande schooljaren naar afgelopen schooljaar (2013/2014)

	Apotheken afgelopen schooljaar wel stagiairs	Apotheken afgelopen schooljaar geen stagiairs
In minimaal één van de voorgaande 3 schooljaren stagiairs	93%	44%
Alle 3 de voorgaande schooljaren stagiairs	81%	20%

Base: Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken.¹

Er is een kleine groep apotheken die zowel het afgelopen schooljaar (2013/2014) als ook de drie voorgaande schooljaren geen stagiairs heeft gehad (56% van de apotheken die afgelopen schooljaar geen stagiairs hebben gehad). Het gaat dan om circa 150 apotheken en dat is teruggerekend ongeveer 13% van alle ondervraagde apotheken.

Voor alle drie de voorgaande schooljaren hadden de apotheken met een stagiair gemiddeld genomen 1,8 stagiairs per apotheek. Als we het totaal aantal stageplaatsen per voorgaand schooljaar terugrekenen naar alle ondervraagde apotheken, is ook te zien dat het gemiddeld aantal stagiairs per apotheek stabiel is. Het varieert van 1,3 tot 1,4 stagiairs per apotheek.

Tabel 4.8 Aantal stagiairs schooljaar 2010/2011

	Apotheken schooljaar 2010/2011 stagiairs	Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken ³
Totaal aantal stagiairs	1.392	-
Gemiddeld aantal stagiairs	1,8	1,3

² Exclusief weet niet.

³ Exclusief weet niet.

Tabel 4.9 Aantal stagiairs schooljaar 2011/2012

	Apotheken schooljaar 2011/2012 stagiairs	Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken ¹
Totaal aantal stagiairs	1.479	-
Gemiddeld aantal stagiairs	1,8	1,3

Tabel 4.10 Aantal stagiairs schooljaar 2012/2013

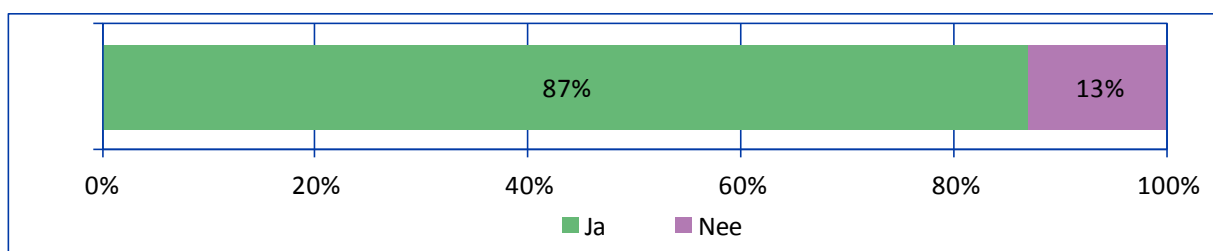
	Apotheken schooljaar 2012/2013 stagiairs	Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken ¹
Totaal aantal stagiairs	1.602	-
Gemiddeld aantal stagiairs	1,8	1,4

4.5. Apotheken: Stageplaatsen in de toekomst

4.5.1. Stageplaatsen in de toekomst algemeen

Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken geeft 87% aan dat zij van plan is om in de toekomst stageplaatsen aan te bieden. Dit percentage laat in alle regio's een zelfde beeld zien.

Figuur 4.13 Stageplaatsen in de toekomst

Base: Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken.⁴

Bijna alle apotheken die het afgelopen schooljaar (2013/2014) stagiairs hebben gehad (97%), is ook van plan om in de toekomst stageplaatsen aan te bieden.

Tabel 4.11 Uitsplitsing stageplaatsen in de toekomst naar afgelopen schooljaar (2013/2014)

	Apotheken afgelopen schooljaar wel stagiairs	Apotheken afgelopen schooljaar geen stagiairs
In de toekomst stageplaatsen	97%	56%

Base: Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken.¹

Er is een kleine groep apotheken die zowel het afgelopen schooljaar (2013/2014) als ook in de toekomst zegt geen stageplaatsen aan te bieden (44% van de apotheken die afgelopen schooljaar geen stagiairs hebben gehad). Het gaat dan om circa 125 apotheken en dat is teruggerekend ongeveer 10% van alle ondervraagde apotheken.

De apotheken die momenteel wel erkend zijn en aangeven in de toekomst geen stageplaatsen aan te bieden, wijten dit aan een gebrek aan tijd om een stagiair te begeleiden doordat een apotheek te weinig personeel heeft of de werkdruk te hoog is.

⁴ Exclusief weet niet.

Apotheken die wel erkend zijn over redenen om in de toekomst geen stageplaatsen aan te bieden

“Tijdgebrek in de apotheek. Een stagiair dient goed begeleid te worden en dat kost tijd. Vaak neemt dit ook meer tijd in beslag dan dat het oplevert. Ook dient er meer uitleg aan de balie te worden gegeven over preferentiebeleid en vergoedingen. De assistentes vinden dit al moeilijk, laat staan een stagiair.”

“Ik heb het afgelopen schooljaar gemerkt dat er niet genoeg personeel en daarmee tijd is om een stagiair goed op te leiden. Dat komt dan alleen maar slecht uit voor de stagiair en de apotheek moet zich ook in bochten wringen om middelmatige begeleiding te kunnen geven.”

Aan de apotheken die in de toekomst niet van plan zijn stageplaatsen aan te bieden, is gevraagd wat ervoor nodig is of wat er moet gebeuren zodat de apotheek in de toekomst dit wel zal doen. Voor bijna de helft van de apotheken die aangeven in de toekomst geen stageplaatsen aan te bieden (43%), geldt dat er niets gedaan kan worden. De benodigde verandering zal niet optreden. Het gaat daarbij vooral om de grootte van de apotheek en de aard van de apotheek (bijvoorbeeld serviceapotheek, dienstapotheek). Het gaat dan om circa 65 apotheken en dat is teruggerekend ongeveer 5% tot 6% van alle ondervraagde apotheken.

Tabel 4.12 Benodigde verandering om in toekomst wel stageplaatsen aan te bieden

N =	152
Niets, benodigde verandering zal niet optreden	43%
Meer capaciteit / tijd om te begeleiden	27%
Niveau / motivatie stagiairs verbeteren	7%
Vergoeding	6%
Overig	14%
Weet niet / geen antwoord	9%
Totaal	106%

Base: Apotheken die in de toekomst geen stageplaatsen aanbieden, m.a.m.

De andere apotheken geven vooral aan dat er meer tijd of personeel beschikbaar moet komen om de stagiair te kunnen begeleiden.

Apotheken die in de toekomst geen stageplaatsen aanbieden over benodigde verandering

“De apotheek is hiervoor te klein. Er is te weinig personeel om een stagiair te begeleiden. Dat zal in de toekomst niet veranderen.”

“Dit is geen volwaardige apotheek, maar een servicepunt. We doen alleen receptverwerking en de bestellingen zijn minimaal. Dat gaat niet veranderen.”

“Kwaliteit en werkmentaliteit van de huidige schoolverlaters moeten worden verbeterd (rekenen en taal, meer geconcentreerd op de werkvloer en niet bezig houden met social media tijdens werktijd).”

“Ik vind dat we voor het bieden van stageplaatsen betaald moeten worden. Nu is het zo dat wij het vrijwillig doen, waardoor wij geen eisen kunnen stellen aan de stagiairs die wij opleiden. Het kost nu alleen de apotheek geld en investering, omdat de assistenten daarna niet meer bij apotheken gaan werken maar in een ziekenhuis waar ze werk uitvoeren dat niet zo veel investering vergt.”

Aan de apotheken die het afgelopen schooljaar (2013/2014) geen stagiairs hebben gehad, is gevraagd wat de reden is dat in de toekomst wel stageplaatsen aangeboden gaan worden. Een derde

van deze apotheken (32%) geeft aan het belangrijk te vinden dat er voldoende en kwalitatief goede apothekersassistenten worden opgeleid mede met het oog op de toekomst. Bijna een vijfde van de apotheken (19%) heeft normaliter wel stagiairs, maar had het afgelopen schooljaar geen aanvragen voor een stageplek gekregen. Het gaat dan om circa 30 apotheken en dat is ongeveer 2,5% van alle ondervraagde apotheken.

Tabel 4.13 Reden toekomst wel stageplaatsen aan te bieden

N =	152
Belangrijk dat apothekersassistenten worden opgeleid	32%
Beleid, maar afgelopen schooljaar geen aanvragen / aanbod van stagiairs	19%
Meer capaciteit / tijd om te begeleiden	17%
Belangrijk dat leerlingen werkervaring opdoen	11%
Situatie is veranderd waardoor het weer kan (verbouwing, reorganisatie, etc)	10%
Personele wisselingen voorbij / volledige bezetting	9%
Manier om aan nieuw personeel te komen	7%
(goedkope) aanvulling op personeel / extra hulp	4%
Taak / maatschappelijke verantwoordelijkheid van de apotheek	4%
Overig	21%
Weet niet / geen antwoord	3%
Totaal	137%

Base: Apotheken die afgelopen schooljaar geen stagiairs hadden, m.a.m.

Apotheken die afgelopen schooljaar geen stagiairs hadden over redenen in de toekomst wel

“We hadden geen aanvragen het afgelopen jaar. Maar ik vind het belangrijk dat stagiairs goed worden opgeleid. Verder lijkt het me handig dat als deze stagiairs zijn afgestudeerd ze ook bij ons kunnen komen werken. Het huidige personeel wordt ouder en een deel gaat binnenkort met pensioen. Het is wel verstandig om dan jong personeel in dienst te nemen.”

“Opleiden van nieuwe assistenten is erg belangrijk voor het behoud van het beroep en de kwaliteit ervan en ik zie dit als een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Zelf vind ik het ook leuk om studenten te begeleiden.”

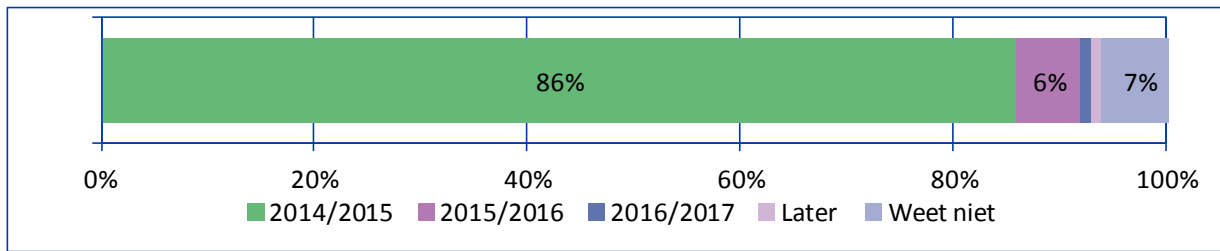
“Mijn zwangerschapsverlof is voorbij. Er is nu weer genoeg tijd voor begeleiding voor een stagiair.”

“We proberen onze werkwijze in de apotheek anders te organiseren, zodat we hopelijk minder werkdruk zullen ervaren op de werkvloer. Pas dan kan er weer ruimte zijn om nieuwe assistentes op te leiden.”

“Verbouwing is inmiddels afgerond, dus is het weer mogelijk. Daarnaast is het belangrijk dat er assistenten worden opgeleid. Je moet mensen de kans bieden om het vak te leren in de praktijk.”

De apotheken die verwachten in de toekomst stageplaatsen aan te bieden, is gevraagd vanaf welk schooljaar ze verwachten stagiairs te plaatsen. 86% van deze apotheken verwachten in het schooljaar 2014/2015 al stageplaatsen aan te bieden.

Figuur 4.14 Wanneer plaatsen stagiairs

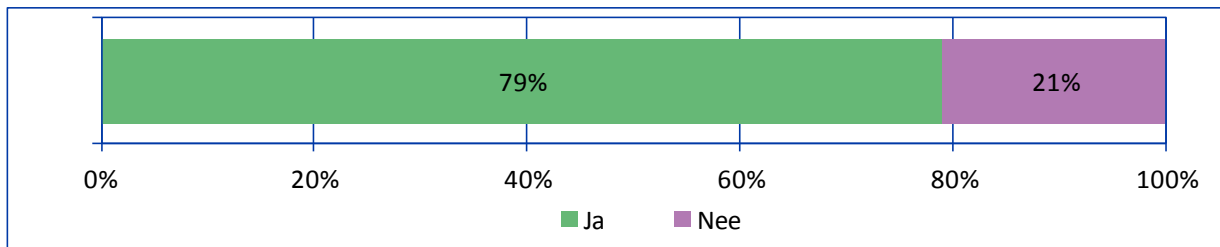

Base: Apotheken die in de toekomst stageplaatsen aanbieden (N=1.024).

4.5.2. Stageplaatsen komend schooljaar (2014/2015)

Als de uitkomsten van figuur 4.13 en figuur 4.14 worden gecombineerd, kan worden bepaald hoeveel procent van de apotheken komend schooljaar (2014/2015) stageplaatsen aanbiedt.

Figuur 4.15 Stageplaatsen komend schooljaar (2014/2015)

Base: Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken.⁵

Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken geeft 79% aan dat zij van plan is om komend schooljaar (2014/2015) stageplaatsen aan te bieden. In de regio Noord geven meer apotheken dan gemiddeld aan komend schooljaar stageplaatsen aan te bieden.

Bijna alle apotheken die het afgelopen schooljaar (2013/2014) stagiairs hebben gehad (93%), geven aan ook komend schooljaar (2014/2015) stageplaatsen aan te bieden.

Tabel 4.14 Uitsplitsing stageplaatsen komend schooljaar (2014/2015) naar afgelopen schooljaar (2013/2014)

	Apotheken afgelopen schooljaar wel stagiairs	Apotheken afgelopen schooljaar geen stagiairs
Komend schooljaar stageplaatsen	93%	26%

Base: Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken.¹

Aan de apotheken die aangeven komend schooljaar stageplaatsen aan te bieden, is gevraagd om hoeveel stageplaatsen dit naar verwachting gaat. Op basis van deze vraag kan een indicatie worden gekregen van het aantal stageplaatsen dat komend schooljaar beschikbaar komt.

De apotheken die komend schooljaar stageplaatsen aanbieden, denken in totaal 1.563 stageplaatsen te hebben. Dat is gemiddeld genomen 1,8 stageplaatsen per apotheek. In de regio Oost is het gemiddeld aantal stageplaatsen per apotheek met 2,1 hoger dan gemiddeld.

⁵ Exclusief weet niet.

Als ervan wordt uitgegaan dat net als afgelopen schooljaar tussen de 80% en 85% van de stagiairs afkomstig zal zijn van een ROC zou het gaan om 1.250 tot 1.350 stageplaatsen voor ROC-leerlingen.

Tabel 4.15 Aantal stageplaatsen komend schooljaar (2014/2015)

	Apotheken schooljaar 2014/2015 stageplaatsen	Teruggerekend naar alle ondervraagde apotheken ¹
Totaal aantal stageplaatsen	1.563	-
Gemiddeld aantal stageplaatsen	1,8	1,4

Als we het totaal aantal stageplaatsen voor komend schooljaar terugrekenen naar alle ondervraagde apotheken, komen we op een gemiddelde van 1,4 stagiairs per apotheek.

Om een indicatie te krijgen van de ontwikkeling in het aantal stageplaatsen dat gemiddeld genomen per apotheek wordt aangeboden, is het interessant om te kijken wat er gaat gebeuren bij apotheken die het afgelopen schooljaar stagiairs hadden én aangeven óók komend schooljaar stageplaatsen aan te bieden. Deze apotheken verwachten komend schooljaar gemiddeld genomen 1,8 stageplaatsen aan te bieden. Dat is minder dan het gemiddeld aantal stagiairs van 2,1 dat deze apotheken afgelopen schooljaar hadden.

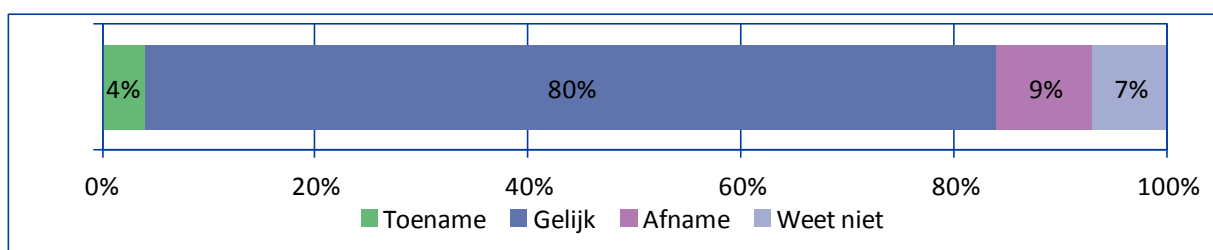
Tabel 4.16 Uitsplitsing gemiddeld aantal stageplaatsen naar afgelopen schooljaar (2013/2014)

	Apotheken afgelopen schooljaar wel stagiairs	Apotheken afgelopen schooljaar geen stagiairs
Gemiddeld aantal stageplaatsen afgelopen schooljaar (2013/2014)	2,1	n.v.t.
Gemiddeld aantal stageplaatsen komend schooljaar (2014/2015)	1,8	1,3

4.5.3. Ontwikkeling aantal stageplaatsen in de toekomst

Van de apotheken die hebben aangegeven in de toekomst stageplaatsen aan te bieden, denkt viervijfde (80%) dat het aantal stageplaatsen dat zij zullen aanbieden de komende jaren gelijk zal blijven. Een klein deel verwacht een toename (4%).

Figuur 4.16 Ontwikkeling aantal stageplaatsen komende jaren

Base: Apotheken die in de toekomst stageplaatsen aanbieden (N=1.024).

Bijna één op de tien apotheken (9%) verwacht een afname van het aantal stageplaatsen dat wordt aangeboden. De meest genoemde redenen hiervoor zijn dat de apotheek verwacht in de toekomst minder capaciteit en tijd te hebben om stagiairs te begeleiden onder andere door de hogere werkdruk. Dit wordt deels versterkt door bezuinigingen.

4.6. Apotheken: Behoeftte aan ondersteuning

Op de vraag of de apotheken behoefte hebben aan ondersteuning bij het plaatsen en begeleiden van stagiairs tijdens de stage, antwoordt één op de tien bevestigend. Deze apotheken hebben vooral behoefte aan informatie, advies en begeleiding. Het gaat dan enerzijds om hulpmiddelen om stagiairs goed te kunnen begeleiden. Anderzijds gaat het meer om ondersteuning wat er precies van ze wordt verwacht en wat de stagiair moet leren tijdens de stage. Hierbij worden vooral de opleidingsinstituten en de SBA genoemd als organisaties die deze ondersteuning zouden moeten bieden.

Tabel 4.17 Behoeftte ondersteuning (spontaan)

N =	104
Hulpmiddelen / adviezen voor begeleiding stagiairs	23%
Informatie over taken en verantwoordelijkheden	22%
Contact tussen apotheek en stagebegeleider	14%
Informatie over de leerdoelen en opdrachten	14%
Begeleiding van de apotheek tijdens de stage	11%
Begeleiding van de stagiair tijdens de stage	10%
Overig	38%
Totaal	131%

Base: Apotheken die in toekomst stageplaatsen aanbieden en behoefte hebben aan ondersteuning, m.a.m.

Apotheken die in toekomst stageplaatsen aanbieden over behoefte aan ondersteuning

“Dat duidelijk wordt gemaakt wat er van de apotheek wordt verwacht.”

“Dat we op de hoogte zijn van het lesprogramma. We hebben wel een assistent die de stagiairs begeleidt maar we weten niet of zij up-to-date is.”

“Directe lijn als iets ons niet duidelijk is of als wij vragen hebben over onze stagiair.”

“Een gestructureerde stagehandleiding vanuit de opleiding zou een verademing zijn. Bij problemen met stagiairs is het fijn als we weten wie we kunnen benaderen.”

“De opleidingen gaan tegenwoordig uit van eigen verantwoordelijkheid van de stagiair. Afhankelijk van de persoonlijke vaardigheden van de stagiair, is dit niet altijd haalbaar. Vervolgens is het wel aan de apotheek om problemen te signaleren. De begeleidend assistent vindt het moeilijk om te bepalen of haar beleid hierin afdoende is. Ze zoekt hierbij ondersteuning.”

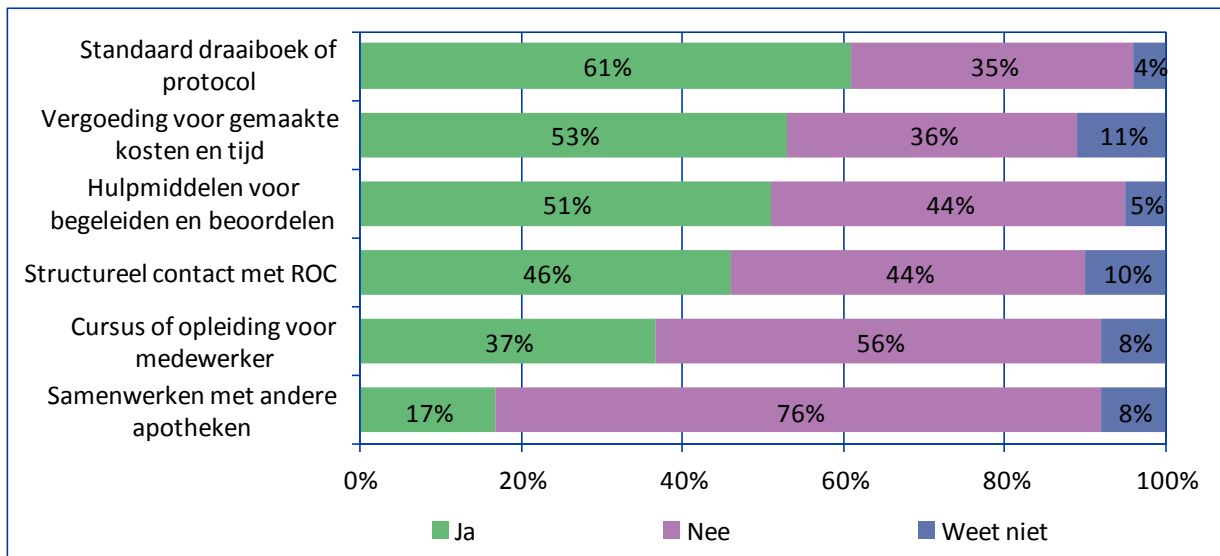
“We krijgen nu een rooster met opdrachten voor de stagiair. Ik zou graag een overzicht willen krijgen van de theorie die de stagiair per periode op school behandelt zodat ik de praktijkopdrachten daar beter op kan laten aansluiten. Als de aansluiting van theorie op praktijk goed is, leert een stagiair daar sneller van en dat is positief voor alle partijen.”

Aan de apotheken is een lijst met mogelijke vormen van ondersteuning voorgelegd met de vraag of zij op dat punt behoefte hebben aan deze ondersteuning bij het plaatsen en begeleiden van leerlingen.

Drievijfde van de apotheken (61%) heeft behoefte aan een standaard draaiboek of protocol voor begeleiding van stagiairs. Iets meer dan de helft van de apotheken (53%) zou graag een vergoeding voor gemaakte kosten en tijd ontvangen. Ook de hulpmiddelen voor begeleiden en beoordelen

wordt door de helft (51%) als nuttig gezien. 46% van de apotheken zou graag structureel contact met het ROC hebben.

Figuur 4.17 Behoeftte aan ondersteuning

Base: Apotheken die in toekomst stageplaatsen aanbieden (N=1.024).

Ruim een derde (37%) heeft behoefte aan een cursus of opleiding voor de medewerker in de apotheek die de stagiairs begeleidt. Opgemerkt moet worden dat een dergelijke cursus al wordt aangeboden door de SBA. Weinig apotheken (17%) hebben behoefte aan samenwerking met andere apotheken op het gebied van stagebegeleiding.